

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Studies

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta
Katedra klinických a preklinických oborů

Bakalářská práce

Dospívající a jejich náhled na statut manželství

Vypracovala: Květuše Šefčíková
Vedoucí práce: doc. PhDr. Hana Konečná, Ph.D.

České Budějovice 2015

ABSTRAKT

Ve své bakalářské práci, jsem se zabývala dospívajícími a jejich názorem na statut manželství.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí – teoretické a praktické. V první teoretické části jsou vymezeny základní pojmy, mezi které patří rodina, dospívající nebo sňatek. Dále tato část popisuje jednotlivé etapy vývoje rodiny, od 8000 let před naším letopočtem, až po současnost. Na tyto etapy navazuje další část, která je věnovaná Evelyne Sullerotové a jejím třem dějstvím, kterými procházela rodina během 20. století. Následují předpovědi futurologů týkající se vývoje rodiny v budoucnosti.

Do teoretické části jsem zařadila také názory významných osobností, které se věnovaly rodině, jako jsou Henry Sumner Maine, Herbert Spencer, Guillaume Frédéric le Play, Emanuel Chalupný nebo Tomáš Garrigue Masaryk.

Závěr teoretické části je věnován statistickým údajům týkajících se počtu uzavřených manželství a rozvodů, doplněným o grafy. Součástí závěru teoretické části je také úloha státu v otázce rodiny.

Praktická část bakalářské práce popisuje stanovené cíle a použitou metodiku. Hlavním cílem bylo zmapovat názory dospívajících na statut manželství a zjistit informace týkající se jejich preferencí v dané problematice. Stanovila jsem si tuto výzkumnou otázku: *Jaký postoj mají dospívající k manželství?*

Zkoumanou skupinou bylo 150 studentů ze SŠ OSaP a VOŠ z Českých Budějovic. Metodou získávání dat byl dotazník vlastní konstrukce. Metodou analýzy dat byla základní popisná statistika a kvalitativní analýza odpovědí na otázky s otevřeným koncem. Jednotlivé odpovědi na otázky jsou zpracovány do tabulek a grafů a jejich výsledky jsou porovnány s výsledky jiných výzkumů s podobnou tematikou.

Z celkového počtu 150 dotázaných považovalo manželství za důležitou součást soužití téměř 55 %, studentů. Všechny věkové skupiny se přikláněly ke dvěma názorům a to, že manželství patří k dlouhodobému vztahu a že je pro partnery jistotou. Došlo také mezi věkovými kategoriemi ke shodě v otázce nejoptimálnějšího věku vhodného pro vstup do manželství – a to mezi 25-30 rokem.

Podle výsledků chce žít v manželství více než polovina respondentů a další početná část dospívajících touží žít v páru, ale nesezdání. 2% dotázaných singl a 7,3% respondentů chtějí využít možnosti registrovaného partnerství. Z výsledků také vyplývá, že pro odpovědi respondentů bylo určující v jaké rodině vyrůstali, zda v rodině úplné či rozvrácené. Překvapivě dívky a chlapci z rodin rozvrácených přikládali manželství mnohem větší váhu, než dotazovaní z rodin úplných.

Klíčová slova: dospívající, rodina, sňatek, statut.

ABSTRACT

In my thesis, I dealt with adolescents and their outlook on the status of marriage.

The thesis is divided into two parts - theoretical and practical. In the first part, basic concepts including family, teens or marriage are defined. This section also describes different stages of family development, from 8000 BC to the present day. Description of these stages is followed by another section dedicated to Evelyne Sullerot and her three stages, which the family unit went through during the 20th century. Following are predictions of futurists on family development in the future.

In the theoretical part I also included the views of prominent personalities who were devoted to the family, such as Henry Sumner Maine, Herbert Spencer, Frédéric Guillaume le Play, Emanuel Chalupný or Tomas Garrigue Masaryk.

The final section of the theoretical part is devoted to statistical data concerning the number of marriages and divorces, supplemented by graphs. Also discussed is the role of the state on the matter of the family.

The practical part describes the objectives and the methodology used. The main objective was to explore the views of teenagers on the status of marriage and learn about their preferences in the matter. I set this research question: What is the attitude of adolescents on marriage?

The study group consisted of 150 students from high schools and colleges from SS OSaP and VOS Ceske Budejovice. The used method of data acquisition questionnaire by own design. The method of data analysis was basic descriptive statistics and qualitative analysis of the responses to open questions. Individual answers to the questions are summarized in tables and graphs and the obtained results are compared to results from other studies with similar theme.

Of the 150 respondents nearly 55% of students considered marriage an important part of coexistence. All age groups inclined to two opinions: that marriage is an integral part of a long-term relationship and that it manifests reassurance for the partner. There was also an agreement among age groups concerning the optimum age appropriate for entry into marriage - between 25 to 30 years of age.

According to the results more than half of the respondents wants to get married and a large part of the adolescents desire to live as a couple but unmarried. 2% of respondents want stay single and 7.3% of respondents want the benefit of a registered partnership. The results also show that the answers of the respondents reflected the type of family they grew up in, whether complete or broken. Surprisingly, girls and boys from broken families value marriage much more than respondents from intact families.

Keywords: adolescent, family, marriage, status.

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb., zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 13. 8. 2015

.....

Květuše Šefčíková

Poděkování

Ráda bych poděkovala doc. PhDr. Haně Konečné, Ph.D. za odborné vedení a za vstřícnost a čas, který mi při zpracování mé bakalářské práce věnovala a RNDr. Renatě Klufové, Ph.D., za statistické zpracování dotazníků.

OBSAH

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	10
ÚVOD.....	11
1 SOUČASNÝ STAV.....	14
1.1 Etapy vývoje rodiny.....	14
1.2 Tři dějství 20. století	17
1.3 Budoucnost rodiny	18
1.4 Historicko – právní škola.....	20
1.5 Typologie rodin.....	20
1.6 Česká sociologie rodiny.....	21
1.7 Statistika a demografie.....	22
1.8 Počet uzavřených svazků v ČR.....	23
1.9 Sociologické výzkumy.....	27
1.10 Stát versus rodina.....	29
2 CÍL PRÁCE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	30
3 METODIKA.....	31
3.1 Použité metody a techniky sběru a zpracování dat	31
3.2 Zkoumaná skupina	33
4 VÝSLEDKY	36
4.1 Statistická analýza odpovědí na otázky s uzavřeným koncem	36
4.2 Shrnutí výsledků kvantitativního výzkumu	45
4.3 Kvalitativní obsahová analýza odpovědi na otázku s otevřeným koncem	49
4.3.1 Ženy a muži od15 do16 let	49
4.3.2 Ženy a muži od16 do17 let	50
4.3.3 Ženy a muži od17 do18 let	50
4.3.4 Ženy a muži od18 do19 let	51
4.4 Shrnutí výsledků kvalitativní obsahové analýzy	52
5 DISKUSE.....	53
6 ZÁVĚR	56
7 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	58

8 SEZNAM PŘÍLOH.....	62
-----------------------------	-----------

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

př.n.l.	před naším letopočtem
s.	strana
tj.	to je
vs.	versus
např.	například
ČSÚ	Český statistický úřad
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
CVVM	Centrum pro výzkum veřejného mínění

ÚVOD

Rodina je základním kamenem společnosti. Má mnoho funkcí, mezi které patří reprodukce, socializace, ale také přenos kulturních vzorů. Je univerzálním socializačním činitelem, který přenáší identifikační vzory a vzory pro mužské a ženské jednání. Každá rodina je jedinečná, ale přesto mají společné vytváření postojů k okolí i k sobě samému. „*Rodina je základní jednotkou lidské společnosti*“ (Matoušek, 1997, s. 8), „*Prakticky neexistuje žádný typ společnosti, který by se neopíral o rodinu jako o svůj základní článek. Mít stálého partnera a mít děti jsou přední hodnoty lidského života*“ (Matoušek, 1997, s. 9). „*Starými civilizacemi ctěná posvátnost rodiny, jež dělala z rodiny nadindividuální záležitost, se z podvědomí moderního člověka vytrácí*“ (Matoušek, 1997, s. 32).

Jako téma bakalářské práce jsem si zvolila náhled dospívajících na statut manželství. S cílovou skupinou dotazovaných jsem v každodenním kontaktu, poslouchám jejich názory a mohu tak nahlédnout do uvažování současných dospívajících. Cílem mé práce je zmapovat názory na manželství, které mají mladí lidé ve věku 15-19 let, jak jejich postoj k manželství ovlivňuje prostředí, ve kterém vyrůstali a jak si představují svůj budoucí vztah.

Práce je členěna do dvou částí. První je věnována teoretickým pohledům na vývoj rodiny, psychologickým a sociologickým výzkumům a je doplněna o grafy, týkající se počtu sňatků a rozvodů, které jsou čerpány z Českého statistického úřadu. Druhá část popisuje výzkumný postup a výsledky výzkumu. Metodou získávání dat je dotazník. Metodou zpracování dat je jednoduchá deskriptivní statistika (odpovědi na otázky s uzavřeným koncem) a kvalitativní obsahová analýza (otázka s otevřeným koncem). Respondenty bylo 150 žáků ze SŠ OSaP a VOŠ České Budějovice.

Vymezení pojmů

Za pojmy základní pro mou práci považuji následující: dospívající, rodina, sňatek, statut.

Dospívající

Dospívání je velmi důležitým obdobím každého jedince, kdy prochází vývojovými a psychickými změnami. Na konci tohoto období by měl být jedinec, který je fyzicky, psychicky a emočně vyzrálý. Orvin (2001, s. 9) má na dospívající jasně vyhraněný názor: „*Většina dospělých má z adolescentů hrůzu a v jejich blízkosti pocituje úzkostné znepokojení*“. Oproti tomu Vymětal (2004, s. 58) vnímá dospívající takto: „*V pubertě se dítě vydává z břehu dětství na obtížnou, nebezpečnou, ale krásnou pouť pokračující adolescencí, aby v 19-20 letech vystoupilo na protější břeh dospělosti.*“

Rodina

je skupina osob, která je navzájem spjatá pokrevními svazky, manželstvím nebo jiným srovnatelným právním vztahem nebo, jejíž dospělí členové jsou odpovědní za výchovu dětí. Existuje několik variant uspořádání rodiny. Základní neboli jádrovou, tvoří muž, žena a jejich děti. Rozšířená rodina už do té základní zahrnuje také prarodiče, tety, strýce a bratrance atd. Neúplná rodina je rodina jen s jedním rodičem (obvykle ženou). „*Je to živý organismus s vlastní identitou. Je to systém a jako každý systém má mnoho charakteristik typických i pro jiné systémy. Má své podsystémy, své hranice, kterými hraničí s jinými systémy – takovými, jako jsou například výchovný, pracovní, náboženský či vládní systém*“ (Orvin, 2001, s. 21).

Sňatek

Je způsob uzavření manželství. Sňatek může být občanský nebo církevní. *„Manželství je trvalý svazek muže a ženy vzniklý způsobem, který stanoví tento zákon. Hlavním účelem manželství je založení rodiny, řádná výchova dětí a vzájemná podpora a pomoc“* (Občanský zákoník, ©2015).

„Ustanovení § 655 vymezuje manželství jako trvalý svazek muže a ženy vzniklý zákonem stanoveným způsobem. Zároveň se uvádí, že hlavním účelem manželství je založení rodiny, řádná výchova dětí a vzájemná podpora a pomoc. Toto ustanovení nepředstavuje definici manželství, jeho smyslem je výslovně stanovit, co je pro vlastní podstatu manželství typické, resp. charakteristické, bez čeho by manželství nebylo manželstvím (proto např. svazek dvou osob stejného pohlaví manželstvím být nemá). Není bez zajímavosti, že zákon o registrovaném partnerství č. 155/2006 Sb. není do NOZ, na rozdíl od zákona o rodině, začleněn a zůstává platným a účinným zákonem i po 1. lednu 2014.“ (Občanský zákoník, ©2015)

Fialová (2000) vnímá manželství jako instituci přinášející finanční jistoty a právní záruky a zároveň naplňuje i citové potřeby.

Statut

Tento pojem pochází z latinského slova statutum, které znamená ustanovení. Jinak označuje zákon, vyhlášku, či stanovy. Já tímto pojmem v mé práci rozumím váhu, kterou tomuto svazku přikládá stát a jeho zákony.

1 SOUČASNÝ STAV

Rodina má pro člověka obrovský význam jak pro svou funkci reprodukční, sociálně ekonomickou, kulturně výchovnou, sociálně psychologickou a emocionální, tak utvářením norem a vzorů, který jedince formuje na celý život. Proto, abychom co nejvíce porozuměli problematice, která se zabývá nahlížením mladých lidí na manželství, musíme začít od úplného základu, tedy rodinou. Matoušek (1997, s. 10) se k manželství vyjadřuje: *„Dnešní názor na rodinu jako na společenství, které je udržováno pohromadě citovými pouty, vykrytalizoval na přelomu 17. a 18. století.“*

1.1 Etapy vývoje rodiny

„Nejmenší jednotkou všech známých společností je rodina. Protože ji vytvořily všechny známé typy společností, předpokládáme, že existovala již v době kamenné“ (Matoušek, 1997, s. 20). Možný (2006) k tomuto období dodává, že je to etapa, která je nám nejvzdálenější a je specifická silnou sexuální vazbou heterosexuálních párů a spoluprací na výchově dětí, která je nutná na dlouhé období nedospělosti a závislosti oproti ostatním živočišným druhům.

8000 let před naším letopočtem se rozšiřuje příbuzenská síť, vyvíjejí se složitá pravidla, týkající se ekonomických a snubních výměn mezi příbuzenskými velkorodinami. Vyskytují se zde systémy matrimoniální a nebo matrilokální (soužití mladé rodiny u rodičů ze strany ženy), ale většina je především patrimonální a patrilokální (Možný, 2006). K důležité změně situace rodiny se vyjadřuje Matoušek (1997, s. 21) *„Situace rodiny se mění po neolitické revoluci kolem roku 8000 př.n.l. Vedoucí postavení ve společnosti a rodinách získávají postupně muži a v civilizovaných společnostech si ji udržují až do našeho století. Počet dětí v rodinách začíná stoupat, stoupá i počet obyvatel na jednotku území.“*

Vedoucí postavení v rodině řeší také Zoja (2005, s. 61) *„O patriarchátu a matriarchátu máme mnoho hypotéz, ale žádná fakta. Nejsložitější a nejrozvinutější společnosti jsou obecně ty, které mytizovaly otcovskou autoritu a ve snaze o řešení*

svých rostoucích organizačních problémů jí daly ústřední postavení. U nejstarších historických civilizací ani u současných nejprimitivnějších kultur nenacházejí vědci přesvědčivé důkazy o matriarchátu. K podobným výsledkům dospěly lingvistické rekonstrukce řeči prehistorických kultur a historických společností bez materiálních pozůstatků.“

3000 let před naším letopočtem dochází ke vzniku prvních států, které fungují nad rodinnými sítěmi jako sociální organizace. Začínají upadat rodové systémy a jsou nahrazovány rodinami, kterým vládnou muži. (Možný, 2006)

O období předklasickém tzv. homérském píše Matoušek (1997, s. 22) „V 8. a 7. století př.n.l., byla řecká společnost organizována podle širokých rodů. Rod, genos, byl soubor rodin, jejichž muži odvozovali svůj původ od společného předka, uctívali ho a používali jeho jméno. Menšími jednotkami společnosti byly kmeny, fyly, těch bylo deset. Fyly se dělily na demy, těch bylo původně sto. Ty se ještě dělily na frátrie, pokrevně příbuzné rodiny. Nejmenší jednotkou společnosti byl oikos. Slovo oikos se s naším výrazem rodina přesně nekryje, má význam širší. Původně oikos znamenal obydlí, později všechnen neživý inventář, zvířata otroky a členy rodiny žijící pospolu. Oikos je tedy domácnost s domem i půdou.“

Období 5. století př. n. l. je obdobím příchodu Slovanů na naše území. Slovanská rodina, byla rodinou patriarchální. Pro význačné muže bylo typické, že měli více žen. Matoušek uvádí, že kdyby bylo mnohoženství dostupné všem mužům, vznikaly by neřešitelné spory o ženy (Matoušek, 1997). „Naši předkové nevyžadovali od nevěst panenství. Podle některých náznaků v dobových pramenech se považovalo dokonce za příznak dívčiny neatraktivnosti. Sňatky domlouvali otcové nevěst, kteří dostávali za děvče tzv. zásnubní dar“ (Matoušek 1997, s. 23). Později byla křesťanská středověká společnost označována za společnost stavovskou. Každý stav měl specifický typ rodiny. Stav nejvyšší byla šlechta, dalším i stavy byli kupci a měšťané. Specifickým stavem byli duchovní. Stavem byli i venkované, kteří se dělily na občany a poddané (Matoušek, 1997).

„O vhodnosti určitého sňatku rozhodovaly dynastické a územní zájmy rodiny, resp. toho jejich představitele, který měl v rodině největší moc“ (Matoušek 1997, s. 26). Dále

Matoušek (1997, s. 26) píše „*Rodina je ve středověku institucí, bez níž mohl jedinec existovat jen těžko. Bez příslušnosti k feudálnímu pánovi a bez příslušnosti k rodině neměl ve společnosti místo.*“

V 17. a 18. století mizí moc patriarchální hlavy domácnosti a objevuje se nukleární rodina, která rozděluje role muže, který ekonomicky a sociálně zajišťuje rodinu a ženy, která pečuje o domácnost. Také individualizovaný sňatkový trh nahrazuje sjednaná manželství (Možný, 2006). „*V roce 1791 vydává v Paříži Olympe de Bourges spisek Práva ženy a občanky považovaný za první artikulaci vznikajícího feminismu. Žádá se v něm naprostá rovnost mužů a žen před zákonem a mj. i právo na zcela svobodnou volbu manželského partnera, určenou pouze citovou náklonností*“ (Matoušek, 1997, s. 28).

Industrializace přenáší práci z rodiny do továrny a lidé se soustřeďují do měst. Muž přestává být jediným živitelem rodiny a jeho prestiž začíná klesat. Začíná období, které je typické svým stíráním rozdílů mezi ženami a muži (Matoušek, 1997). Příznačné pro toto období jsou určité trendy, které Matoušek (1997, s. 30) popisuje takto:

- *tendence odkládat sňatky a rození dětí na dobu co nejpozdější;*
- *tendence ve větší míře zakládat rodinu neformálně, bez legálního sňatku;*
- *zvyšování rozvodovosti;*
- *pokles ochoty lidí po rozvodu vstupovat do dalšího svazku a mít další děti;*
- *tendence omezovat počet dětí v rodině, případně nemít děti vůbec;*
- *prodlužování doby, po kterou děti a rodiče žijí spolu.*

Ve druhé polovině 20. století v bohatých průmyslových společnostech se vyskytuje různorodost rodinných forem, rozvodů, opakovaných manželství. Velké změny zaznamenává také mužská a ženská sociální role. Začíná stoupat počet nesezdaných partnerství a jako výrazný jev se objevuje single (Možný 2006, s. 17).

1.2 Tři dějství 20. století

Období druhé poloviny 20. století Evelyne Sullerotová rozděluje do třech dějství.

V prvním dějství charakterizuje sňatkový boom a stále mladší snoubence. Tato podle autorky sňatková horečka řádí v Evropě v letech 1945 až 1965, kdy lidé věří na manželství a na partnerskou dvojici.

Druhé dějství je plné podstatných proměn. Od roku 1964 začíná klesat porodnost v Evropě a toto období bude trvat 20 až 25 let. (Sullerotová, 1998) *„V Maďarsku a Československu rok 1964 neoznačuje začátek nekonečného klesání plodnosti, neboť ten tam probíhal mnohem dřív, zhruba od roku 1950. V Československu a zejména v Čechách a na Moravě v roce 1967 poklesne průměr až na 1,7 dítěte na ženu (2,3 na Slovensku), takže vláda je nucena přijmout opatření ke zvýšení natality“* (Sullerotová 1998, s. 35).

Dalšími změnami jsou stále častěji vznikající komunity, které nahrazují rodiny. Někteří sociologové dokonce v komunách viděli budoucnost a předpovídali zánik klasické rodiny. Rodina začíná být oslabována individualismem v opatrovnických státech. *„Hlavní příčinou zlomu v roce 1964 a jeho pokračování je tedy hluboká změna hodnot a společenské morálky. Základní buňkou společnosti už není rodina, ale jednotlivec“* (Sullerotová 1998, s. 44).

Po prudkém poklesu porodnosti se začíná hroutit i sňatečnost a objevuje se čím dál více příznivců volného soužití. Objevují se v našich slovnících nová slovní spojení jako: manželství na zkoušku, mladické spolužití, svazek bez dokladu, ve Francii je to výraz „konkubinát“. Dochází k odkládání nebo přímo odmítnutí sňatku. Tento nový fenomén rodinu začíná destabilizovat. *„Tyto různé způsoby mileneckého soužití mají společné rysy: odmítání založit manželskou dvojici a spříznit obě rodiny, odmítání ekonomické solidarity existující mezi partnery a jakéhokoli dlouhodobého závazku; dalším společným rysem je pak zjevná potřeba volnosti, ba i autonomie jednotlivce, zejména u žen, které téměř všechny pracují a chtějí dál setrvat u svého povolání a ponechat si vlastní jméno, bankovní konto, často i vlastní byt a svobodu rozhodování například v tom pořídít si dítě, i když muž žádné nechce.“* (Sullerotová 1998, s. 49)

Další změnou jsou stále častější rozvody. Ve společnosti se již rozvod nevnímá jako selhání nebo ztroskotání, ale jako osvobození. Po rozpadu rodiny odchází většinou otcové – v 8 až 9 případech z deseti bývají děti svěřeny do péče matek. Vznikají sdružení nešťastných rozvedených mužů, ale odezva společnosti je malá.

Třetí dějství se u Evelyne Sullerotové nese v duchu vzkříšení rodiny.

1.3 Budoucnost rodiny

A jaký je pohled do budoucnosti? Radimská (2003) uvádí, že přestože se současná rodina nachází v domnělé krizi již od konce 19. století, stále se vyvíjí a má důvody pro svou existenci a má stále významnou úlohu v životě jednotlivců. Murphy (1998) vnímá manželství jako omezení nezávislosti a samostatnosti. Narození dítěte podle něj zvyšuje břemeno odpovědnosti. Současnost označuje za dobu pochybování o instituci manželství. Oproti Murphymu se Roger J. R. Levesque v knize *Encyclopedia of Adolescence* staví k manželství ve smyslu spojování pojmu manželství s pozitivními věcmi. Ženatí dospělí podle něj zažívají větší pohodu a vykazují řadu pozitiv (např. méně trpí depresí, mají lepší fyzické zdraví, žijí déle, mají tendenci být bohatší, menší pravděpodobnost užívání návykových látek) oproti lidem, kteří manželé nejsou. Jako výraznou výhodu manželství podle něj vnímají rodiče malých dětí.

„Futurologové předpovídají rozšíření nových typů rodiny, které mají být fragmenty tradiční vícegenerační rodiny. Například:

- *rodinu složenou z jednoho dítěte a jednoho rodiče, což by mohl být častěji než dosud také otec;*
- *rodinu složenou ze dvou homosexuálních „rodičů“, přičemž biologickým rodičem je jen jeden z nich. (Matoušek 1997, s. 32)“.*

Rabušic (2001, s. 203) se k této situaci vyjadřuje: *„Všechny tyto stále více akceptované rozmanité způsoby intimního životního stylu naznačují, že manželské soužití, které původně mělo na intimní vztah mezi mužem a ženou monopol, se nyní rozvolňuje a doplňuje o další aspekty. V žádném případě však*

z této skutečnosti není možné vyvozovat závěr, že manželství a s ním i rodina mizí, ani že se ocitá v nějaké vážné existenční krizi“;

- *rodinu s několika dětmi z různých manželství, dnes už ostatně dosti rozšířenou;*
- *rodinu, v níž se o děti budou starat jen prarodiče a rodiče budou zcela pohlceni pracovní kariérou;*
- *třígenerační rodinu, v níž bude z každé generace jen jeden člen apod.,*
(Matoušek 1997, s. 32).

Na tyto jevy upozorňuje i Matulay (2009, s. 125) *„Začátek 21. století, který představuje naši současnost, je poznamenán vznikem nových jevů, které pronikají celou lidskou společností a mění ji zásadním způsobem. Myslíme si, že není podstatné, když takto vznikající novou společnost nazveme později modernitou, postmodernistou nebo ještě jinak..“*

K budoucnosti a významu manželství se Hintnaus (1998, s. 79) vyjadřuje takto: *„Manželství a rodina jako společenské instituce jsou v krizi a jejich další vývoj problematický. Patologie těchto útvarů nevězí v nich samých, jejich opotřebením a vyžitím, leč v celkové krizi lidstva, které je na křižovatce svých dějin a rozhoduje se o pojetí sama sebe a smyslu své existence. Rodina jen může přispět, být nástrojem k hodnotovému a mravnímu obrození člověka, jako jedinečného tvora a části přírody.“*

Chaloupková, Šalamounová (2004) upozorňují na změny v rodinném chování v české společnosti a vidí příčiny ve změnách hodnotových orientací, mnoha životních stylech mladé generace a zmiňují také nejistoty v ekonomické oblasti a zhoršené ekonomické podmínky pro mladé rodiny.

Možný (2002, s. 25) vyslovil názor, kterým bychom mohli uzavřít kapitolu o budoucnosti rodiny a to: *„Člověk prý vynalezl rodinu, když zjistil, že nikomu se nedá věřit. Je to už velmi dávno, ale od té doby nikdo nic lepšího nevymyslel – ani postmoderní doba ne.“*

1.4 Historicko - právní škola

Od druhé poloviny 20. století se začala objevovat spousta institucionálních a právních výzkumů rodiny, které se týkaly norem vztažených k rodinnému životu. Tyto normy sloužily jako východisko pro analýzu forem manželství a rodiny.

Nejvýraznější postavou této školy je Henry Sumner Maine (1812-1888), který byl profesorem občanského práva. Možný (1999, s. 25) se k jeho osobě vyjadřuje: *“Podle něj převládá v předindustriálních, primitivních společnostech statusové právo, zatímco v industriálně - městských společnostech smluvní právo. Příslušným právním formám odpovídají určité společenské a rodinné formy. Primitivní společnost se skládá z velkorodin a příslušnost k takové velkorodině určuje status jejich členů. Ve statusovém právu nemá jedinec právní subjektivitu, protože subjektem práva je rodinné společenství, v němž žijí rodiče se svými syny, jejich ženami a dětmi (a s veškerou čeledí), pod nadvládou patriarchy. Všechny sociální možnosti jednotlivce závisí na sociálním státu rodin.“*

Další výraznou osobností historicko- právní školy je Herbert Spencer (1820 - 1903), který ve svém díle *O studiu sociologie* (Principles of Sociology) prohlásil: *„Abychom porozuměli vyšším formám rodinného života, musíme je sledovat od nejnižších tvarů, jež jsou charakteristické pro nejprimitivnější společnosti“* (Možný, 2006, s. 26).

Mezi další význačné osobnosti, které se prosazují na sklonku 20. století uvádí Možný (2006) i Johanna Jakoba Bachofena nebo Edwarda Westermarcka, který vydal rozsáhlý spis *Dějiny lidského manželství* (The History of Human Marriage).

1.5 Typologie rodin

Rodinu do třech základních skupin rozdělil jeden ze zakladatelů sociologie Pierre Guillaume Frédéric le Play (1806-1882). Stala se základem konzervativní tradice v sociologii rodiny.

- *Patriarchální rodina* (famille parentale) – tu našel Le Play u nomádů v Orientu, obyvatel asijských stepí a obyvatel východní Evropy. Zde všichni členové rodiny pracují ve prospěch rodiny bez nároku na odměnu a nemají osobní vlastnictví. Děti i po sňatku podléhají nejstaršímu otci (Možný, 1999).

Le Play zjistil, že stabilita takové rodiny je veliká a že je solidární vůči slabším členům rodiny. Na druhou stranu brání v rozvoji těm úspěšnějším.

- *Nestabilní rodina* (famille instable) vznikla vlivem dědického práva v bohatých a vzdělaných vrstvách západní Evropy. Žijí v ní pouze rodiče a neprovdané děti. Ty po sňatku opouští svou rodinu a nemají potřebu plnit závazky vůči svým rodičům a sourozencům. Ochrana tělesně nebo duševně postižených členů je nulová stejně jako otcovská autorita (Možný, 1999).
- *Rozvětvenou rodinu* (famille souche) nalézá Le Play především v severním Německu a považuje ji jako vzor pro sociální reformu. Stojí totiž mezi individuální svobodou nestabilní rodiny a nesvobodou patriarchální rodiny. Základem je rodinný dům, ve kterém zůstává nejstarší syn i po té co se oženil a přebírá odpovědnost za udržení rodinných tradic (Možný, 1999).

1.6 Česká sociologie rodiny

Základy české sociologie byly položeny již na konci 19. století. Výraznou osobností v tomto směru byl Tomáš Garrigue Masaryk (1850 - 1937), vycházející především z liberálních tradic, i když jeho pozornost nebyla přímo zaměřena na sociologii rodiny, ale především na otázky ženské emancipace. Zájmy svého muže následovala i Charlotta Masaryková, která přeložila do češtiny knihu Johna Stuarta Milla Poddanství žen (Subjection of Women), zabývající se právě již výše jmenovanou problematikou (Možný, 1999). Dále Možný (1999) uvádí dalšího ze zakladatelů a to Emanuela Chalupného (1879 - 1958), který se oproti Masarykovi, plně věnoval sociologii rodiny. Ač byl starým mládencem, věnuje se právě tomuto tématu a vydává na vlastní náklady pětidílnou Sociologii.

Možný (1999) také podotýká, že v tomto období vývoje sociologie, nepatřila mezi nosná témata např. manželský konflikt, výběr partnerů, fáze rodinného života, nebo zakotvení ženské a mužské role. Ovšem Chalupného přítel Inocenc Arnošt Bláha věnoval sociologii rodiny hned dvě knihy. Je to *Sociologie dětství*, a *Dnešní krize rodinného života*. Ve své práci hledá příčiny poruchy stability manželského svazku, který považuje za „*disfunkční a krizový*“ (Možný 1999, s. 40). Oproti Inocenci Arnoštu Bláhovi zaujímá k sociologii pod vlivem působení pobytu v USA odlišný postoj Otakar Machotka (1899-1970), který spolu se Zdeňkem Ulrichem začínají používat techniky dotazníkového šetření. Jako pracovník Státního úřadu statistického, provádí i rozbor dat právě z tohoto pramene (Možný 1999 s. 41).

1.7 Statistika a demografie

Statistika nebo také statistická věda pracuje s empirickými daty a je založena na matematické statistice, která je odvětvím aplikované matematiky. Demografie sleduje proces reprodukce populace. Demografie se ovšem nezabývá jen porodností, úmrtností, nemocností, ale také sňatečností a rozvodovostí, což jsou témata, která jsou úzce spjata s touto prací. Počátky shromažďování údajů spojuje ČSÚ se jménem Josefa Antonína rytíře Rieggera (1742-1795), který se stal zakladatelem statické služby. Činnost rytíře Rieggera byla podporována Josefem II. a tak mohl rytíř organizovat statistická šetření a vytvářet pro ně metodiku.

V roce 1909 vyšla první „Statistická příručka Království českého“, další pak následovala v roce 1913. Zemský statistický úřad se v nich snažil podat veřejnosti výbor z nejdůležitějších statistických dat o Čechách, velmi často s několikaletou retrospektivou a v porovnání s obdobnými údaji z Moravy, Slezska a celé monarchie. Příručky zahrnují široký okruh údajů, které jsou rozděleny do 18 oddílů: „*výměra, rozdělení a obyvatelstvo; samospráva; volby; zdravotnictví a ústavy humanitní; chudinství; policie; zprostředkování práce; vojsko a četnictvo; kultura; školství a jiné ústavy vzdělávací; zemědělství; hornictví a hutnictví; živnosti, průmysl a obchod; doprava; úvěr; pojištění; soudnictví; finance*“ (ČSÚ, ©2015).

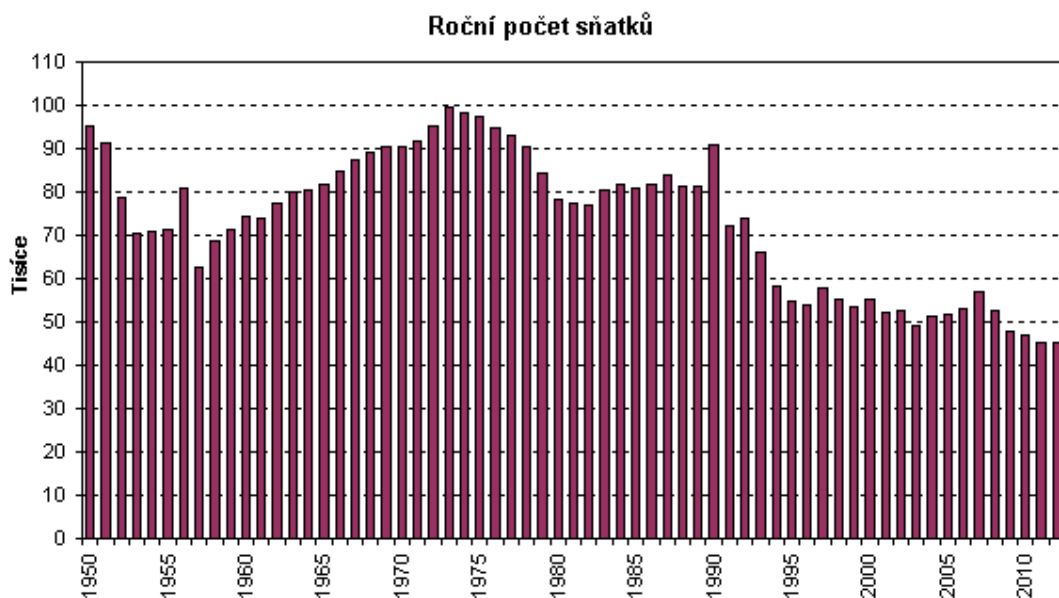
1.8 Počet uzavřených svazků v ČR

Český statistický úřad pečlivě sleduje pravidelně pohyb obyvatelstva, ve kterém z celkového počtu obyvatel udává počet živě narozených, zemřelých, počet uzavřených manželství, rozvodů, potratů a bilanci zahraničního stěhování. Počet uzavřených manželství dlouhodobě klesal od 70 let minulého století. V devadesátých letech a po roce 2000 statistický úřad zaznamenal krátkodobý nárůst. V posledních letech byla zaznamenána opět klesající tendence v uzavírání sňatků, mladí lidé studují, pracují na své kariéře a žijí se svým partnerem jako nesezdaný pár.

Analýzy sňatečnosti ČSÚ říkají, že v roce 2003 klesl poprvé v České republice roční počet sňatků pod 50 tisíc. Od roku 2004 se počet uzavřených manželství začal opět zvyšovat, avšak ne nikterak výrazně. Výraznější nárůst nově vzniklých manželství přinesl až rok 2007, kdy bylo uzavřeno o 4,3 tisíce manželství více než v roce předchozím. Meziroční nárůst byl tehdy dokonce větší než celkový nárůst z období let 2004–2006. Celkem bylo v roce 2007 oddáno 57 157 párů, nejvíce za posledních deset let. V následujících letech ale vstupovalo do manželství stále méně osob a v roce 2011 se v České republice uskutečnilo 45 137 svateb, což bylo nejméně od roku 1918. V roce 2012 se počet uzavřených manželství mírně zvýšil, když bylo zaznamenáno 45 206 manželství.

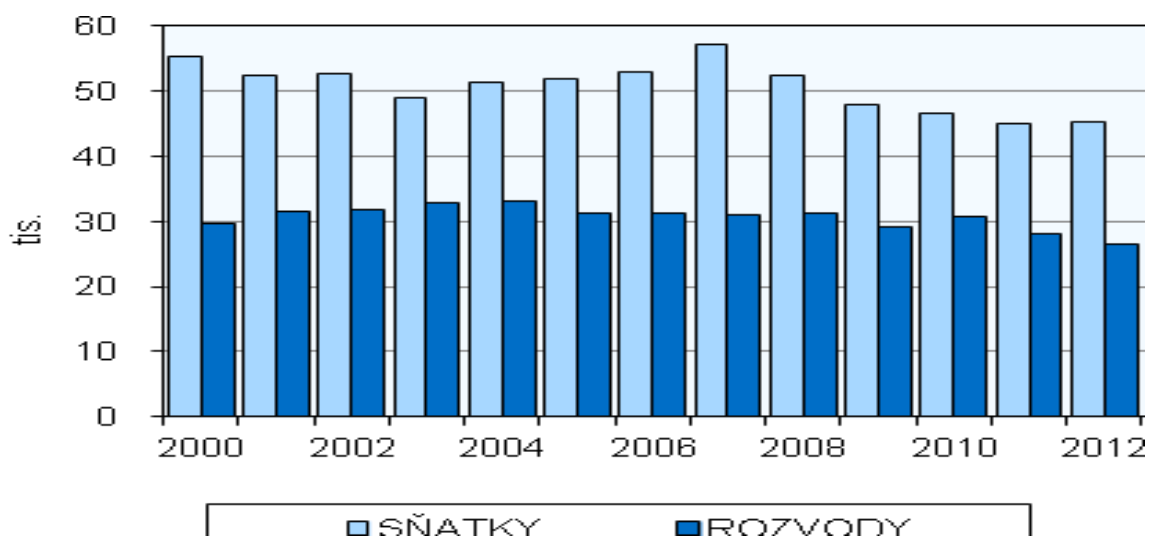
Další z analýz ČSÚ uvádí, že v roce 2013 bylo uzavřeno 43,5 tisíce manželství, o 1,7 tisíce méně než o rok dříve. Byl to nejnižší počet uzavřených manželství od roku 1918. Po roční stagnaci se počet sňatků dále snížil, a to jak u svobodných, tak u rozvedených osob. Nižší byla také celková úroveň sňatečnosti. Nejvíce sňatků se konalo v červnu (8,3 tisíce), dále v srpnu (7,8 tisíce) a září (6,8 tisíce). Na grafu č. 1. poskytnutém Českým statistickým úřadem, můžeme sledovat poklesy a nárůsty v počtu uzavřených manželství od roku 1950 až do roku 2010.

Graf 1: Roční počet sňatků v letech 1950 - 2010

Zdroj: ČSÚ, 2015.

Graf 2: Množství uzavřených sňatků, vyjádřené v poměru k počtu rozvodů

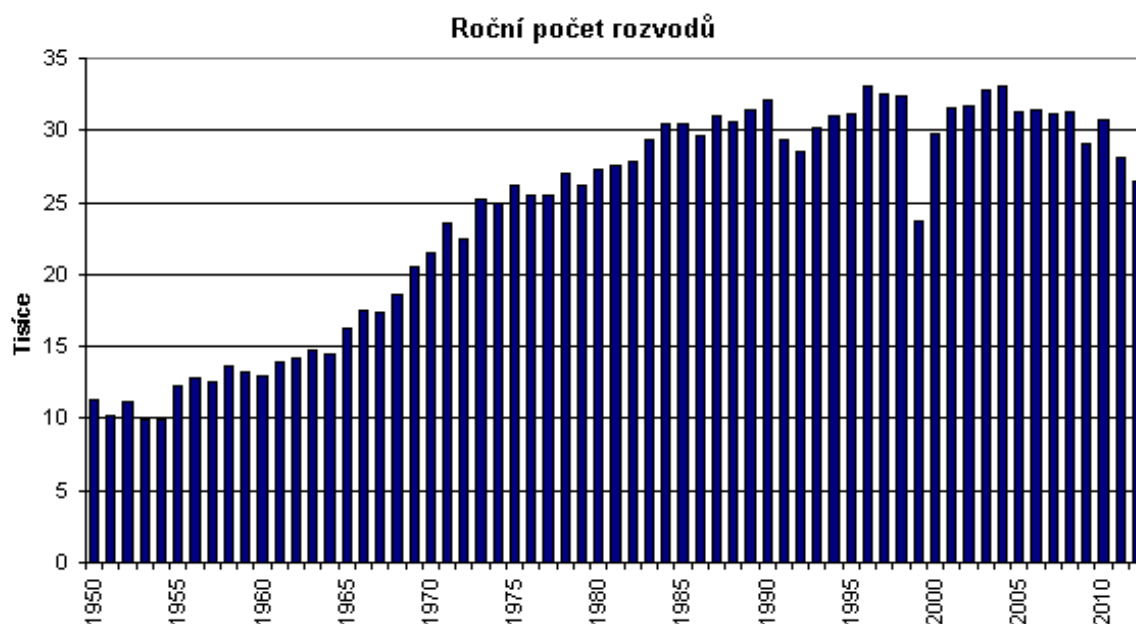
Zdroj: ČSÚ, 2015.

„Od konce šedesátých let 20. století se lidé snaží podmínit svůj závazek vůči rodinné skupině, kterou vytvořili. Přibližně jedna třetina párů sezdaných v osmdesátých letech se rozvedla nebo se rozvede. A rozvádějí se stále dříve. Největší rozvodovost se totiž vyskytuje po čtyřech letech manželství. Nejdůležitější změna spočívá v tom, že se relativně snižuje význam a důležitost přesvědčení, že jedním z cílů manželství je stálost a jeho dlouhé trvání.“ (De Singly, 1999, s. 111,112).

Rozpad rodiny, ke kterému často dochází při rozvodu manželství, je velmi závažným obdobím, a to nejen pro jeho přímé účastníky, ale i pro jeho širší rodinu. Rozpad rodiny obsahuje spoustu aspektů, kterými dokáže ovlivňovat své aktéry. Patří mezi ně aspekt sociální, psychologický, etický, emoční i právní. K rozpadu rodiny se také vyjadřuje Matějček, Dytrych (2002, s. 39) *„Mnoho autorů řadí rozvod mezi projevy tzv. sociální patologie. Rozvod má četné rozporné charakteristiky, protože může být považován za určité základní společenské sanační opatření, které má zamezit nesouladu a těžkým konfliktům mezi manželi, má skončit problematické spolužití a umožnit další životní perspektivy. Tyto základní předpoklady, pro které je rozvod obecně akceptován, se však ne vždy naplňují a očekávané pozitivní změny se neobjevují, naopak dochází k další frustraci, stresu a konfliktům i v době po rozvodu.“*

Graf č. 3 (na následující stránce) znázorňuje stejné časové rozpětí 1950 – 2010 jako u uzavírání manželství (graf č. 1). Zde můžeme sledovat vzrůstající počet rozvodů. V roce 1950 dosahuje ukazatel za hranici 10 000 rozvodů ročně, o 50 let později zaznamenáváme nárůst téměř k hranici 25 000 rozvodů ročně a o dalších čtyři roky později se ukazatel zastavuje pod hranicí počtu 35 000 rozvodů.

Graf 3: Roční počet rozvodů od roku 1950 - 2010

Zdroj: ČSÚ, 2015.

„V roce 2013 soudy ČR rozvedly 27 895 manželství, o 1,5 tisíce více než v roce 2012, ve srovnání s lety 2001-2008 však o 3-5 tisíc méně. Absolutní počet rozvodů tak reflektuje zejména dlouhodobý vývoj snižujícího se počtu sňatků, zatímco intenzita rozvodovosti se příliš nemění, zůstává vysoká. Od roku 2001 se pohybuje na úrovni 45-50% manželství končících rozvodem. Od počátku 90. let 20. století se u rozvodu příliš nemění zastoupení mužů a žen, kteří se rozvádí minimálně již podruhé. Tvoří jednu pětinu rozvádějících se osob. Návrh na rozvod podává ve dvou třetinách případů žena.“ (ČSÚ, ©2015).

Matějček a Dytrych (2002) se ve své knize věnované krizovým situacím v rodině vyjadřují k tomu, že rozvod není v našich zemích ojedinělým jevem a že počet rozvádějících se rodin je na vysoké úrovni. Hovoří o třech stádiích a to o manželském nesouladu, manželském rozvratu a rozvodu. Toto období popisují jako období plné stresu a frustrací, které účastníky ovlivňuje na celý další život.

1.9 Sociologické výzkumy

Názory na manželství jsou průběžně sledovány různými institucemi, jako jsou např. výzkumy Mezinárodního programu sociálního výzkumu ISSP, který organizuje průzkumy společenských otázek. Tento výzkum klade důraz na to, aby výsledky byly vzájemně srovnatelné mezi různými státy i kulturami.

Průzkumy ISSP, které probíhaly v roce 1994 a 2002 uvedly ve své knize *Postoje k manželství, rodičovství a k rolím v rodině v České republice a v Evropě*, autorky Chaloupková, Šalamounová (2004).

V letech 1994 a 2002 probíhalo šetření ISSP, během něhož byly předkládány výroky týkající se manželství a rodinného uspořádání, z nichž respondenti vybírali např.:

- 1) „špatné manželství je lepší než žádné;
- 2) lidé, kteří chtějí mít děti, by měli uzavřít sňatek;
- 3) je v pořádku, když lidé spolu žijí, aniž by plánovali sňatek;
- 4) je dobré, když lidé, kteří hodlají uzavřít sňatek, spolu nejdříve žijí.“

(Chaloupková, Šalamounová 2004, s 20).

Pro uvedené otázky jsem porovnála procentuální výsledky odpovědí mezi rokem 1994 a 2002, ve kterých můžeme sledovat výkyvy mezi odpověďmi.

Na otázku číslo 3) a 4) reagovali respondenti přibližně stejně. V odpovědích na otázku číslo 1) a 2) jsou již patrné významné rozdíly.

Tabulka 1: Výsledky odpovědí v procentech v roce 1994 a v roce 2002

Otázka č.	1994	2002
1.	6,4	16,5
2.	71	58,1
3.	54	55,3
4.	70,7	73,3

Zdroj: vlastní zpracování

Stejně tak se sociologickými průzkumy zabývá i Sociologický ústav AV ČR, který v roce 2003 sledoval názory respondentů a jejich názor na svatbu *Svatba ano či ne?* nebo z roku 2013 *Postoje českých občanů k manželství a rodině - prosinec 2013*.

Sociologický výzkum v tomto směru provedl Sociologický ústav AV ČR v roce 2003 a Šamanová v něm uvádí: „*Nejčastěji uváděnými důvody pro vstup do manželství byly "děti" (66 %) a přesvědčení, že "ve dvou se to lépe táhne" (34 %), čtvrtina dotázaných považuje vstup do manželství za "samozřejmý a normální". Téměř čtvrtina respondentů zaujímajících k možnosti uzavření sňatku negativní postoj tak činí proto, že si cení více svobody než manželství. 8 % dotázaných nehodlá vstoupit do manželství, protože je považuje za zbytečné pro partnerské soužití. Za nejdůležitější v životě považovala většina dotázaných trvalý partnerský vztah.*“

V roce 2013 se Sociologický ústav AV ČR opět zabýval postoji českých občanů k manželství. V tiskové zprávě se můžeme dozvědět, že nadpoloviční většina obyvatel České republiky 55 % se domnívá, že je v pořádku, když spolu lidé žijí, aniž by uzavřeli sňatek. K téměř vyrovnanému podílu odpovědí souhlasících a nesouhlasících došlo u výroků, že hlavním důvodem uzavírání sňatků je mít děti:

- 36 % souhlasících
- 37 % nesouhlasících

Dalším zdrojem výsledků výzkumu je i Centrum pro výzkum veřejného mínění, které vedlo výzkum na podobné téma v listopadu 2003, v dubnu 2005 a listopadu 2006. V roce 2003 a 2005 také položilo otázku, jaké důvody je vedou k uzavření nebo naopak k neuzavření sňatku.

„*Konkrétně tvrzení, že dva jsou lepší než jeden uvádělo v roce 2003 jako nejzásadnější příčinu vedoucí k uzavření sňatku 18 % osob. V roce 2005 se objevoval postoj týkající se především jistoty stálého partnera (13 %). Zajímavá je také další příčina, kterou dotázaní relativně často jmenovali. Podle ní chtějí Češi uzavřít sňatek kvůli pocitu jakési samozřejmosti až nutnosti, která v souvislosti s tímto tématem v naší společnosti panuje. Toto uvedlo na 1. místě celkem 13 % osob v roce 2003, v roce 2005 se pak jednalo o 15 % lidí.*“ (Dimitrová, 2007, s. 34)

„Pro 16 % je tím hlavním důvodem neuzavřením sňatku špatná zkušenost (rok 2003), v roce 2005 tuto odpověď jmenovalo 15 % dotázaných. Pocit svobody uvedlo 14 % lidí v roce 2003 resp. 23 % v roce 2005“ (Dimitrová, 2007, s. 34)

1.10 Stát vs. rodina

I přes významnou úlohu, kterou bezesporu rodina zastává, je její význam mezi mladými lidmi oslaben. Na tuto situaci musí reagovat stát, který usiluje o změnu tohoto nepříznivého stavu. Pro stát je fungující rodina velmi důležitá, protože může ovlivnit existenci samotného státu.

„Oslabování funkčnosti a role rodiny, které po roce 1989 způsobilo na jednu stranu mnoho „protirodinných“ tlaků (tlak médií, tlak na konzumní orientaci a flexibilní a disponibilní pracovní sílu) a nových rizik (chudoby, nezaměstnanosti), bylo na druhé straně ovlivněno také postupnými změnami rozdělení rolí muže a ženy v rodině, zejména oslabenou rolí muže jako živitele a otce. Z hlediska postavení žen na trhu práce došlo ke změnám ve smyslu jejich větší emancipace, nicméně toto postavení je i nadále, zejména v souvislosti se zastáváním role matky a pečovatelky, znevýhodněné. Proto je podíl žen mezi nezaměstnanými vyšší. Rovněž jejich výdělky, přes to, že vykonávají stejnou práci jako muži, jsou nižší.“ (MPSV, ©2015).

Stát se zaměřil na zlepšení podmínek pro rodinu, aby mohli mladí lidé co nejlépe naplnit své rodinné a rodičovské plány. Usiluje o posílení rodinných hodnot a vlastní zodpovědnosti za stabilitu a funkčnost, do které spadá i podpora výchovy k partnerství, manželství i rodičovství.

2 CÍL PRÁCE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY

Hlavním cílem této práce je popsat názory mladých lidí ve věku 15-19 let na manželství. Popsat, jak jejich postoj k manželství ovlivňuje prostředí, ve kterém vyrůstali, jak si představují svůj budoucí vztah a jakou váhu u nich tento institut má.

Na základě určení tohoto cíle byla stanovena i výzkumná otázka: „Jaký postoj mají dospívající k manželství?“

3 METODIKA

3.1 Použité metody a techniky sběru a zpracování dat

Při zpracování tohoto tématu jsem se rozhodla pro výzkumnou strategii smíšenou.

K této strategii Surynek, Komárková a Kašparová (2001, s. 25) píší: „*Míra složitosti sociálních a sociálně psychických jevů a obtíže spojené s jejich poznáním, jsou významné faktory, které určují, zda bude realizován výzkum kvantitativní nebo kvalitativní. Výzkum kvantitativní, se kterým se zpravidla spojuje obecná představa sociologického a sociálně psychologického výzkumu, lze realizovat tehdy, jde-li o jevy relativně jednoduché a do určité míry poznané. Jednoduché v tom smyslu, že nejsou skryty smyslovému poznávání, mají jednoznačný výraz, je možné se jich zmocnit prostřednictvím používaných nástrojů zajištění hromadných dat.*“ Dále se k tomuto tématu Surynek, Komárková, Kašparová (2001, s. 26) uvádí: „*Výzkum kvalitativní je, pokud jde o jeho zaměření, doplňkem výzkumu kvantitativního (nikoli ve smyslu podřízené části). Tím má být vyjádřeno, že sledovaná problematika má dvě vzájemně se doplňující části, tj. obsah a jeho jednotlivé kvantifikovatelné charakteristiky.*“

Metodou získávání dat bylo dotazníkové šetření. Dotazník obsahoval otázky s otevřeným i uzavřeným koncem (viz. příloha č. 1). Při tvorbě otázek jsem vycházela ze zkušeností z pravidelného kontaktu s cílovou skupinou respondentů, z rozhovorů o této tématice.

Řídila jsem se zásadami Punche, který ve své knize *Základy kvalitativního šetření*, upozorňuje na nutnost vytvořit otázky a položky tak, aby na ně mohl respondent snadno a jednoduše odpovědět.

Zásady podle Punche:

- 1/ „*tvoříme otázky a položky krátké a tak jednoduché, jak je to možné;*
- 2/ *dodržujeme zásadu, že každá položka a otázka se týká jenom jedné věci;*
- 3/ *vyhýbáme se negativním a dvojitě negativním formulacím;*

4/ *používáme jazyk, který je jasný, jednoznačný, relevantní, vhodný a nestranný.*“ (Punch, 2008, s. 79)

Gidens (1999, s. 518) se k dotazníkům vyjadřuje takto: *„Mnozí sociologové jsou však k této metodě kritičtí. Namítají, že snadnost kvantifikace dává výsledkům zkoumání zdání přesnosti, jež však bývá často sporná, protože odpovědi samy jsou obvykle povrchní. Další nevýhodou je to, že někdy zůstane značný počet dotazníků nezodpovězen, zejména jsou-li rozesílány a vráceny poštou“.*

Vycházela jsem ze Surynka, Kašparové a Komárkové (2001), kteří upozorňují na základní výhody písemného dotazování a to, že je levnější a nedochází k nežádoucímu ovlivnění tazatele. Gidens (1999, s. 515) oproti tomu dodává, že: *„Dotazníky s předem určenými možnostmi mají tu výhodu, že je snadné je porovnávat a vytvářet tabulky, protože obsahují jen malý počet kategorií. Na druhé straně však neumožňují detailní názorové či slovní vyjádření, a tak bývá informace, kterou podávají, ve svém rozsahu dosti omezená“.* *„Dotazníky s otevřenými otázkami, dávají respondentům možnost vyjádřit názory vlastními slovy; nemusejí tedy pouze zaškrtnávat předem stanovené odpovědi“* (Giddens, 1999, s. 516).

Pro zpracování dotazníkových položek – otázek s uzavřeným koncem – byla použita jednoduchá deskriptivní statistika. Údaje byly kategoriální povahy, proto byly využity výpočty absolutní a relativní četnosti.

- *Absolutní četnost* – suma jednotlivých odpovědí;
- *Relativní četnost* – poměr absolutní četnosti k rozsahu souboru, tj. ke všem osloveným (Kozel, Mynářová, Svobodová, 2011, str. 112).

Odpovědi na otázky s otevřeným koncem jsem třídila podle obsahu, kategorizovala jsem je.

Velmi mě také zajímalo, zda existuje nějaká souvislost mezi určitým typem odpovědi (postojem) a určitou skupinou respondentů (například ženami, nějakou věkovou skupinou, místem odkud pocházejí, rodinou ve které vyrůstali). Tyto pokročilé statistické analýzy vypracovala RNDr. Renata Klufová, PhD. s pomocí statistického programu SPSS.

SPSS statistic je aplikace, která slouží jako nástroj na zpracování statistických dat a výzkumu. SPSS nabízí podrobné možnosti analýz, které zjišťují, jak se jednotlivá čísla liší za různých podmínek (Softonic ©2015).

Dotazníků bylo rozdáno mezi studenty 150, návratnost byla v tomto případě 100%, což přisuzuji nejen prostředí školy, ve které respondenti byli osloveni, ale také zájmu, který projevili o dané téma.

3.2 Zkoumaná skupina

Výzkumným souborem byli dospívající chlapci a dívky ve věku od 15-19 let, kteří v době výzkumu navštěvovali střední odbornou školu, a to jak maturitní, tak i učňovské obory. Respondenti byli jak z krajského města, tak i z okresního města, z města do 10 000 obyvatel i z vesnice.

Nejprve jsem požádala vedení školy, ve které jsem sběr dat chtěla provádět. Po schválení jsem vybrané respondenty oslovila a vysvětlila jim, proč probíhá tento sběr dat a k jakému účelu bude využit. Celkový počet studentů školy se pohybuje okolo 700, dívky tvoří cca 70% studentů.

Rozdělení respondentů podle pohlaví:

- 40 mužů (26,7% dotazovaných)
- 110 žen (73,3% dotazovaných)

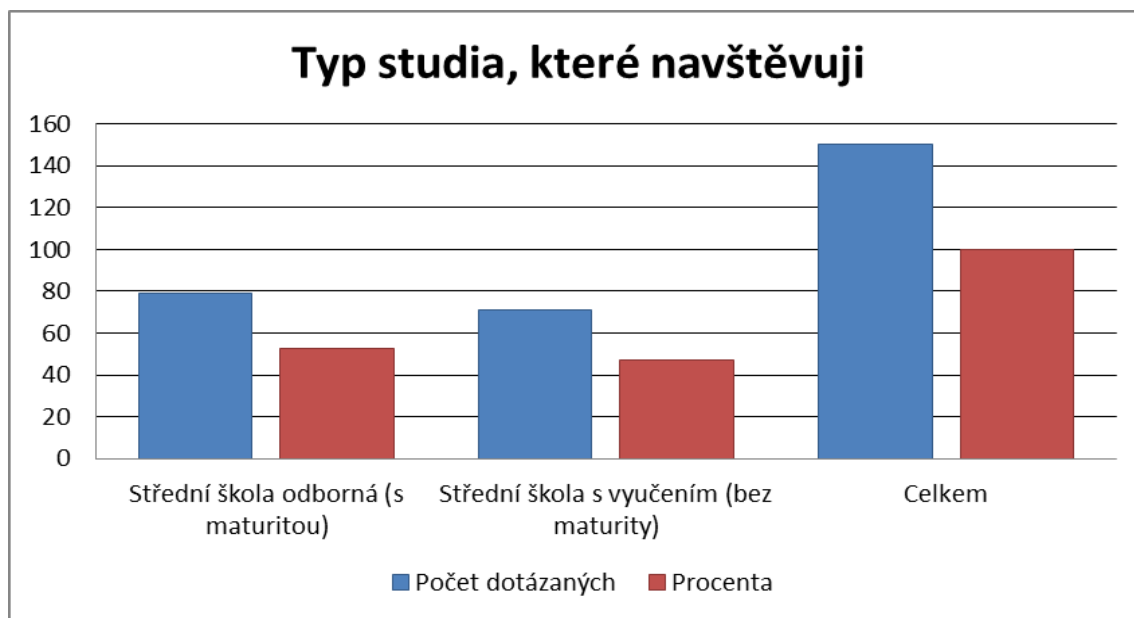
Tabulka 2: Věk respondentů

věk	vyjádřeno v počtu	vyjádřeno v procentech
15-16	31	20,7
16-17	27	18
17-18	36	24
18-19	56	37,3
CELKEM	150	100

Zdroj: vlastní výzkum

Ve věku 15-16 let dotazník vyplnilo 20,7 % dotázaných respondentů (31 osob), ve věku 16-17 let to bylo 18% respondentů (27 osob), 24% respondentů bylo ve věkové skupině 17-18 let (36 osob). Nejsilnější skupinou dotazovaných bylo 56 osob, tedy 37,3% z celkového počtu respondentů.

Graf 3: Rozdělení respondentů podle typu studia

Zdroj: vlastní výzkum

V SOŠ OS a VOŠ v Českých Budějovicích bylo osloveno 150 dívek a chlapců. Studentů střední školy odborné s maturitou bylo – 79 osob 52,7 % z celkového počtu oslovených respondentů a 71 osob navštěvuje střední školu s vyučením / bez maturity, tedy 47,3% z celkového počtu oslovených respondentů.

Tabulka 3: Kde respondent vyrůstal

Vyrůstal/a jsem	vyjádřeno v počtu	vyjádřeno v procentech
na vesnici	59	39,3
v krajském městě	33	22
v okresním městě	32	21,3
město do 10000 obyvatel	26	17,3
CELKEM	150	100

Zdroj: vlastní výzkum

Další rozdělení respondentů je podle místa, kde vyrůstali. Celých 39,3% oslovených tedy 59 osob z celkového počtu 150, vyrůstá na vesnici. 22% oslovených (33 osob) z celkového počtu je z krajského města a 21,3% oslovených (32 osob) je z města okresního. Do poslední skupiny a to osob, které jsou z města do 10000 obyvatel, se přihlásilo 26 osob, tedy 17,3% dotazovaných.

Rozdělení respondentů podle toho, v jaké rodině vyrůstali:

Další důležitou informací od respondentů, byla informace o rodině ve které vyrůstají. V neúplné rodině vyrůstá 34,7% dotazovaných tj. 52 osob. V úplné rodině vyrůstá 95 osob, což činí z celkového počtu dotazovaných 63,3%. Z pěstounské péče nebo dětského domova jsou 3 dotázaní, tedy 2% respondentů.

4 VÝSLEDKY

4.1 Statistická analýza odpovědí na otázky s uzavřeným koncem

Otázka: V jakém věku je podle Vás nejlepší vstoupit do manželství (pokud byste do něj vstoupit chtěli)?

Tabulka 4: V jakém je podle respondentů ve věku od 15 do 16 let nejlepší vstoupit do manželství

Věk		pohlaví		celkem
		muž	žena	
20-25	počet	3	9	12
	%	9,7	29	38,7
26-30	počet	6	13	19
	%	19,4	41,9	61,3

Zdroj: vlastní výzkum

Tabulka 5: V jakém věku je podle respondentů ve věku od 16 do 17 let nejlepší vstoupit do manželství

Věk		pohlaví		celkem
		muž	žena	
20-25	počet	1	6	7
	%	3,7	22,2	25,9
26-30	počet	7	8	15
	%	25,9	29,6	61,3
31-35	počet	2	3	5
	%	7,4	11,1	18,5

Zdroj: vlastní výzkum

Tabulka 6: V jakém věku je podle respondentů ve věku od 17 do 18 let nejlepší vstoupit do manželství

Věk		pohlaví		celkem
		muž	žena	
20-25	počet	1	8	9
	%	2,8	22,2	25
26-30	počet	4	18	22
	%	11,1	50,0	61,1
31-35	počet	2	3	5
	%	2,8	11,1	13,9

Zdroj: vlastní výzkum

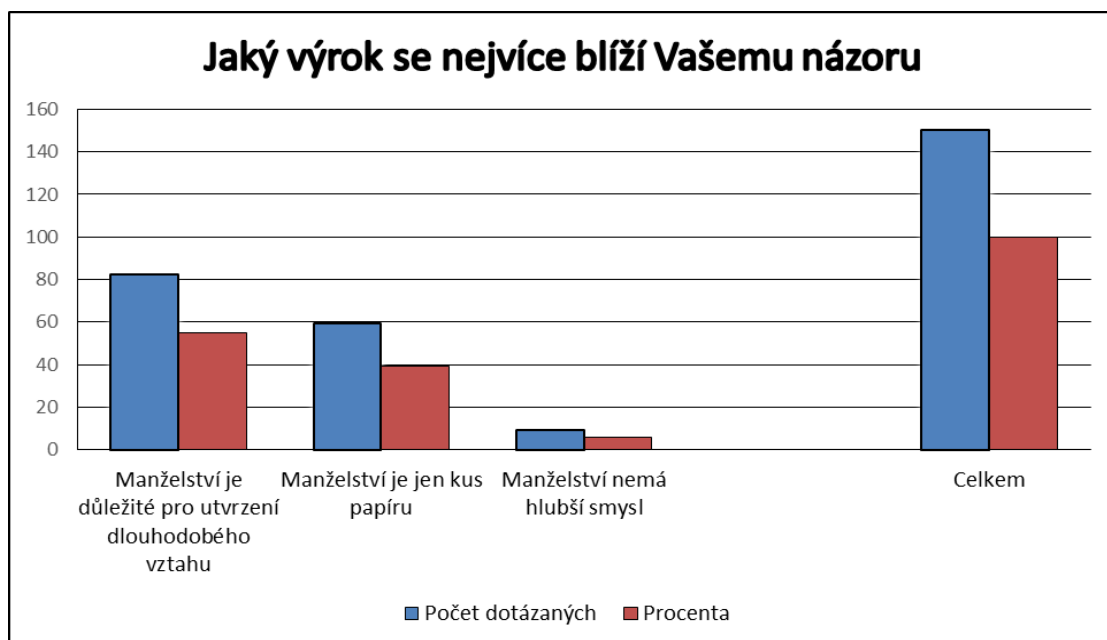
Tabulka 7: V jakém věku je podle respondentů ve věku od 18 do 19 let nejlepší vstoupit do manželství

Věk		pohlaví		celkem
		muž	žena	
20-25	počet	1	6	7
	%	1,8	10,7	12,5
26-30	počet	11	27	38
	%	19,6	48,2	67,9
31-35	počet	2	6	8
	%	3,6	10,7	14,3
36-40	počet	1	2	3
	%	1,8	3,6	5,6

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka: Jaký výrok se nejvíce blíží Vašemu názoru?

Graf 4: Výroky všech oslovených respondentů o manželství I.

Zdroj: vlastní výzkum

Tabulka 8: Jaký výrok se nejvíce blíží názoru respondenta ve věku od 15 do 16 let

Věk	Názor	pohlaví		celkem	
		muž	žena		
15-16	Manželství je důležité pro utvrzení vztahu	počet	4	13	17
		%	12,9	41,9	54,8
	Manželství je jen kus papíru - není pro vztah potřeba	počet	4	9	13
		%	12,9	29	41,9
	Manželství nemá hlubší smysl	počet	1	0	1
		%	3,2	0	3,2

Zdroj: vlastní výzkum

Tabulka 9: Jaký výrok se nejvíce blíží názoru respondenta ve věku od 16 do 17 let

Věk	Názor		pohlaví		celkem
			muž	žena	
16-17	Manželství je důležité pro utvrzení vztahu	počet	4	11	15
		%	14,8	40,7	55,6
	Manželství je jen kus papíru - není pro vztah potřeba	počet	5	5	10
		%	18,5	18,5	37
	Manželství nemá hlubší smysl	počet	1	1	2
		%	3,7	3,7	7,4

Zdroj: vlastní výzkum

Tabulka 10: Jaký výrok se nejvíce blíží názoru respondenta ve věku od 17 do 18 let

Věk	Názor		pohlaví		celkem
			muž	žena	
17-18	Manželství je důležité pro utvrzení vztahu	počet	3	16	19
		%	8,3	44,4	52,8
	Manželství je jen kus papíru - není pro vztah potřeba	počet	2	12	14
		%	5,6	33,3	38,9
	Manželství nemá hlubší smysl	počet	1	2	3
		%	2,8	5,6	8,3

Zdroj: vlastní výzkum

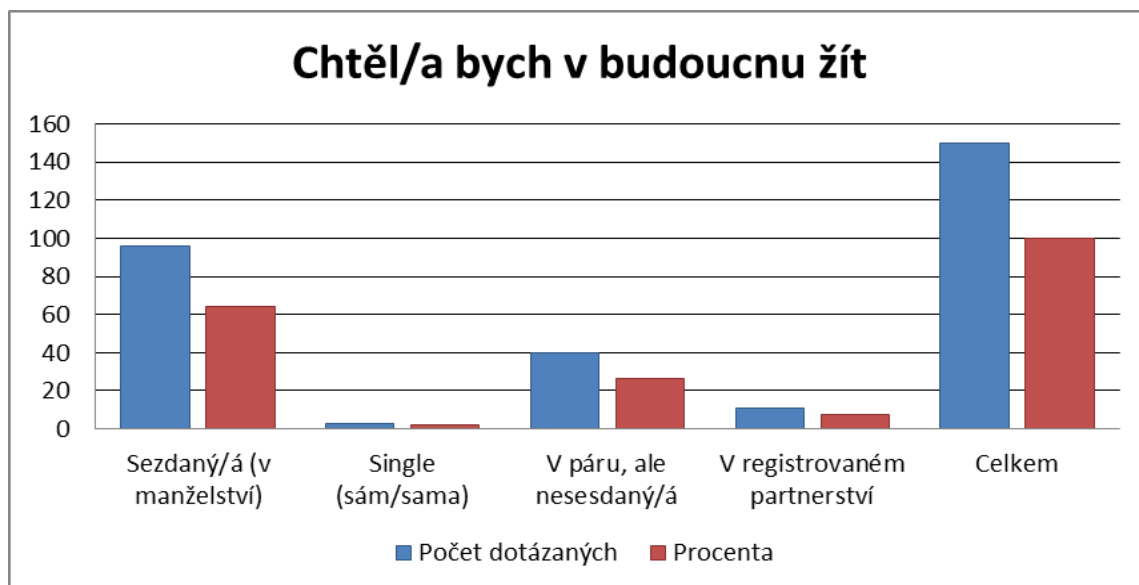
Tabulka 11: Jaký výrok se nejvíce blíží názoru respondenta ve věku od 18 do 19let

Věk	Názor		pohlaví		celkem
			muž	žena	
18-19	Manželství je důležité pro utvrzení vztahu	počet	5	26	31
		%	8,9	46,4	55,4
	Manželství je jen kus papíru - není pro vztah potřeba	počet	9	13	22
		%	16,1	23,2	39,3
	Manželství nemá hlubší smysl	počet	1	2	3
		%	1,8	3,6	5,4

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka: Chtěl/a bych v budoucnu žít

Graf 5: Rozdělení všech respondentů podle toho, v jakém svazku by chtěl v budoucnu žít

Zdroj: vlastní výzkum

Tabulka 12: V jakém svazku by respondenti ve věku od 15 do 16 let chtěli žít

Věk	Názor		pohlaví		celkem
			muž	žena	
15-16	sezdáný/á	počet	4	14	18
		%	12,9	45,2	58,1
	single (sám/sama)	počet	0	0	0
		%	0	0	0
	v páru, ale nesezdaný/á	počet	4	6	10
		%	12,9	19,4	32,3
	v registrovaném partnerství	počet	1	2	3
		%	3,2	6,5	9,7

Zdroj: vlastní výzkum

Tabulka 13: V jakém svazku by respondenti ve věku od 16 do 17 let chtěli žít

Věk	Názor		pohlaví		celkem
			muž	žena	
16-17	sezdáný/á	počet	4	14	18
		%	14,8	51,9	66,7
	single (sám/sama)	počet	0	0	0
		%	0	0	0
	v páru, ale nesezdaný/á	počet	6	3	9
		%	22,2	11,1	33,3
	v registrovaném partnerství	počet	0	0	0
		%	0	0	0

Zdroj: vlastní výzkum

Tabulka 14: V jakém svazku by respondenti ve věku od 17 do 18 let chtěli žít

Věk	Názor		pohlaví		celkem
			muž	žena	
17-18	sezdáný/á	počet	3	20	23
		%	8,3	55,6	63,9
	single (sám/sama)	počet	1	1	2
		%	2,8	2,8	5,6
	v páru, ale nesezdáný/á	počet	1	8	9
		%	2,8	22,2	25
	v registrovaném partnerství	počet	1	1	2
		%	2,8	2,8	5,6

Zdroj: vlastní výzkum

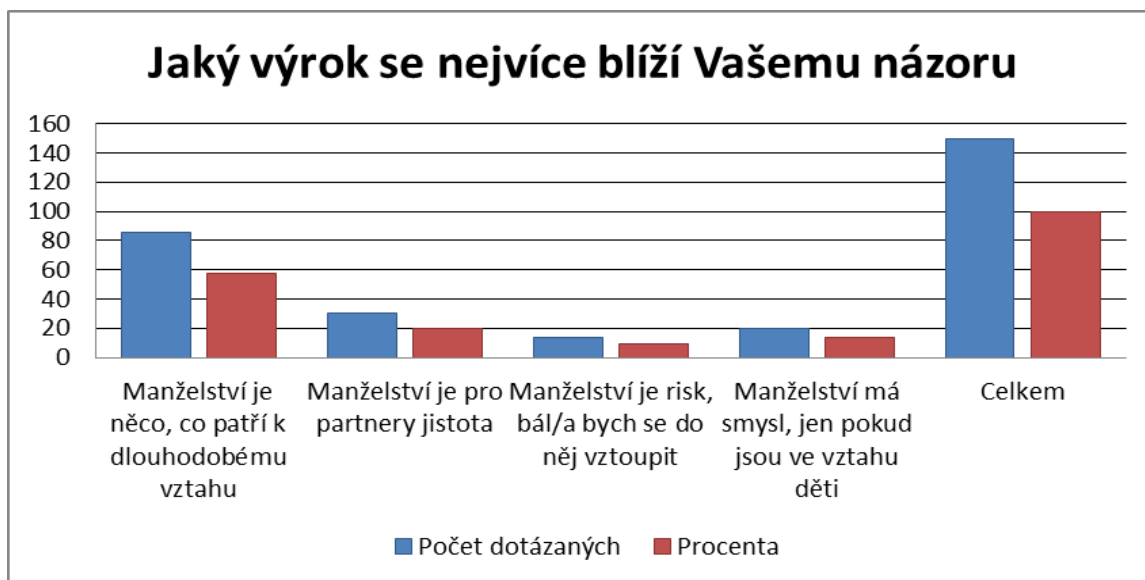
Tabulka 15: V jakém svazku by respondenti ve věku od 18 do 19 let chtěli žít

Věk	Názor		pohlaví		celkem
			muž	žena	
18-19	sezdáný/á	počet	6	31	37
		%	10,7	55,4	66,1
	single (sám/sama)	počet	0	1	1
		%	0	1,8	1,8
	v páru, ale nesezdáný/á	počet	6	6	12
		%	10,7	10,7	21,4
	v registrovaném partnerství	počet	3	3	6
		%	5,4	5,4	10,8

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka: Jaký výrok se nejvíce blíží Vašemu názoru ?

Graf 6: Výroky všech respondentů o manželství II.

Zdroj: vlastní výzkum

Tabulka 16: Názor na manželství u respondentů ve věku od 15 do 16 let

Věk	Názor	pohlaví		celkem	
		muž	žena		
15-16	Manželství je něco, co patří k dlouhodobému vztahu	počet	4	14	18
		%	12,9	45,2	58,1
	Manželství je pro partnery jistota	počet	1	2	3
		%	3,2	6,5	9,7
	Manželství je risk	počet	1	2	3
		%	3,2	6,5	9,7
	Má smysl, jen pokud jsou ve vztahu děti	počet	3	4	7
		%	9,7	12,9	22,6

Zdroj: vlastní výzkum

Tabulka 17: Názor na manželství u respondentů ve věku od 16 do 17 let

Věk	Názor		pohlaví		celkem
			muž	žena	
16-17	Manželství je něco, co patří k dlouhodobému vztahu	počet	4	9	13
		%	14,8	33,3	48,1
	Manželství je pro partnery jistota	počet	4	4	8
		%	14,8	14,8	29,6
	Manželství je risk	počet	0	2	2
		%	0	7,4	7,4
	Má smysl, jen pokud jsou ve vztahu děti	počet	2	2	4
		%	7,4	7,4	14,8

Zdroj: vlastní výzkum

Tabulka 18: Názor na manželství u respondentů ve věku od 17 do 18 let

Věk	Názor		pohlaví		celkem
			muž	žena	
17-18	Manželství je něco, co patří k dlouhodobému vztahu	počet	5	19	24
		%	13,9	52,8	66,7
	Manželství je pro partnery jistota	počet	1	6	7
		%	2,8	16,7	19,4
	Manželství je risk	počet	0	5	5
		%	0	13,9	13,9
	Má smysl, jen pokud jsou ve vztahu děti	počet	0	0	0
		%	0	0	0

Zdroj: vlastní výzkum

Tabulka 19: Názor na manželství u respondentů ve věku od 18 do 19 let

Věk	Názor	pohlaví		celkem	
		muž	žena		
18-19	Manželství je něco, co patří k dlouhodobému vztahu	počet	4	27	31
		%	7,1	48,2	55,4
	Manželství je pro partnery jistota	počet	3	9	12
		%	5,4	16,1	21,4
	Manželství je risk	počet	1	3	4
		%	1,8	5,4	7,1
	Má smysl, jen pokud jsou ve vztahu děti	počet	7	2	9
		%	12,5	3,6	16,1

Zdroj: vlastní výzkum

4.2 Shrnutí výsledků kvantitativního výzkumu

Shrnutí výsledků dotazníkového šetření přineslo zajímavé závěry. Považuji za důležité si připomenout složení zkoumané skupiny:

Zkoumaná skupina se skládala z:

- 63,3 % respondentů z úplné rodiny

(v současnosti je rozvedeno podle ČSÚ 50% manželství)

- 34,7% respondentů z neúplné rodiny
- 2% respondentů pochází z dětského domova nebo pěstounské péče

Souhrnná odpověď na otázku: **V jakém věku je podle Vás nejlepší vstoupit do manželství (pokud byste do něj vstoupit chtěli)?**

Všechny věkové kategorie se shodly na neoptimálnějším věku vhodném pro vstup do manželství mezi 25-30 rokem. U dotazovaných ve věku od 15 do 16 let to bylo 61,3%, u kategorie o rok starší, tedy od 16 do 17 let, to bylo 55,5% dotazovaných (viz tab. č. 3 a 4).

Hranici 60% přesáhla skupina respondentů ve věku od 17 do 18 let a hranice téměř 70% se dotkla skupina nejstarší – respondenti ve věku od 18 do 19 let (viz tab. č. 5 a 6).

Souhrnná odpověď na otázku: **Jaký výrok se nejvíce blíží vašemu názoru?** (viz graf č. 4).

U dotazovaných ve věku od 15 do 16 let byly dominantní dva názory a to:

- Manželství je důležité pro utvrzení vztahu – 54,8%,
- Manželství je jen kus papíru, není pro vztah potřeba – 41,9%

U zbylých třech věkových kategorií převážil názor, že je manželství důležité pro utvrzení vztahu. Ve všech případech přesáhl tento názor 50% hranici.

Souhrnná odpověď na otázku: **Jak bych chtěl/a bych v budoucnu žít?** (viz graf č. 5).

U skupiny respondentů ve věku od 15 do 16 let, by chtělo v budoucnu žít jako sezdáný pár 58,1% dotázaných. 32,3% dotázaných by chtělo žít v páru, ale nesezdání a téměř 10% dívek a chlapců ve věku od 15 do 16 let by chtělo žít v registrovaném partnerství.

Skupina respondentů ve věkovém rozmezí od 16 do 17 let, měla vyhraněné názory, mezi kterými neuspělo ani registrované partnerství ani single. Celých 66,7% by chtělo žít v manželství a 33,3% dotázaných by chtělo žít v páru, ale nesezdání.

U věkové skupiny od 17 do 18 let se již objevuje 5,6% osob, které by chtěly žít v budoucnu single, 5,6% dotázaných by chtělo žít v registrovaném partnerství a téměř 64% dívek a chlapců by chtělo žít v manželství.

I u skupiny respondentů ve věku od 18 do 19 let se objevilo 1,8% osob toužící žít single a 10,8 % osob plánujících využít možnosti registrovaného partnerství. 66,1% dotazovaných by dala přednost sezdánému páru.

Souhrnná odpověď na otázku: **Jaký je váš názor na manželství?** (viz graf č. 6)

Zde se všechny věkové skupiny přikláněly ke dvěma názorům a to, že manželství patří k dlouhodobému vztahu a že je pro partnery jistotou. U věkové skupiny 17-18 let výrazně stoupl názor, že je manželství risk a to z průměrných 8% až na téměř 14%.

Překvapující výsledky se objevily při rozdělení respondentů podle pohlaví a rodiny, ve které vyrůstají. Všechny věkové skupiny dívek, které pocházejí z neúplné rodiny tj. 38,2%, považují manželství za důležité pro utvrzení vztahu. Oproti tomu u dívek pocházejících z rodin úplných převažuje názor, že manželství je jen kus papíru a není pro vztah potřeba - celých 35,5% dotazovaných.

Všechny věkové skupiny chlapců, kteří pocházejí z neúplné rodiny, se přiklonily k názoru, že manželství je důležité pro utvrzení vztahu. Oproti tomu u chlapců z rodin úplných je 50% respondentů přesvědčeno, že manželství je jen kus papíru a že není pro vztah důležité.

Pokud jsme rozdělili respondenty opět podle pohlaví a rodiny, ve které vyrůstali a výroku o manželství, ke kterému se přiklánějí, vychází nám, že 20% chlapců z neúplné rodiny si myslí, že manželství je důležité, jen pokud se ve vztahu vyskytují děti, kdežto chlapci z úplných rodin jsou nakloněni názoru, že manželství patří k dlouhodobému vztahu: 42,5%.

U dívek všech věkových kategorií pocházejících z úplné rodiny si 59,1% respondentek myslí, že manželství patří k dlouhodobému vztahu. Dívky z rodin neúplných jsou z 18,2% přesvědčeny o jistotách, které manželství přináší.

Shrnutí

Z výše uvedených údajů je tedy patrné, že by mladí lidé ve věku 15-19 let, chtěli vstoupit do manželství mezi 25-30 rokem, myslí si, že je manželství důležité (54,7% všech dotázaných) a že patří k dlouhodobému vztahu (57,3%). Stejně tak vychází najevo vliv rodiny, ve které vyrůstají. Ti, kteří pocházejí z neúplné rodiny, přikládají manželství větší váhu než dívky a chlapci pocházející z rodin úplných, kde si

sice spojují manželství s dlouhodobým vztahem, ale nemá podle nich vliv na soužití dvou lidí.

Ze statických výpočtů RNDr. Renaty Klufové, Ph.D. z Ekonomické fakulty Jihočeské univerzity vyplývají další výsledky a to:

- neexistují statisticky významné rozdíly v názorech na vhodný věk pro uzavření sňatku mezi chlapci a děvčaty. Obě pohlaví mají tedy podobné názory na věk vstupu do manželství.
- pro každou věkovou skupinu dotazovaných (respondentů) platí, že neexistují statisticky významné rozdíly v názorech na vhodný věk pro uzavření sňatku ani podle typu studované školy
- pro každou věkovou skupinu dotazovaných (respondentů) platí, že neexistují statisticky významné rozdíly v názorech na vhodný věk pro uzavření sňatku ani podle místa, kde respondent vyrůstal
- pro každou věkovou skupinu dotazovaných (respondentů) platí, že neexistují statisticky významné rozdíly v názorech na manželství mezi chlapci a děvčaty. Obě pohlaví mají tedy podobné názory na manželství.

Rozdíly mezi chlapci a děvčaty byly zaznamenány podle RNDr. Renaty Klufové, Ph.D u otázky č. 9 - **Jaký výrok se nejvíce blíží vašemu názoru?** Tady se děvčata a chlapci v názorech rozcházejí především kolem 17-19 roku.

Dále se rozdíly objevily u otázky zaměřené na to - **V jakém svazku by v budoucnu chtěli žít?** (sezdaní, single, registrované partnerství, v páru ale nesezdaní) Zde byly opět zaznamenány významné rozdíly mezi chlapci a děvčaty. Rozdílné názory se objevují především od 16 do 17 a od 18 do 19 let.

4.3 Kvalitativní obsahová analýza odpovědi na otázku s otevřeným koncem

V dotazníku byli respondenti také v otevřené otázce požádáni, o vyjádření:

Napište vlastními slovy, proč chcete nebo naopak nechcete do manželství vstoupit.

Dotázaní muži, byli oproti ženám skromnější ve svém projevu.

Ženy se ve své odpovědi více rozepisovaly.

4.3.1 Ženy a muži od 15 do 16 let

Nejčastěji používané odpovědi na otázku s otevřeným koncem u mužů od 15 do 16 let:

- vstoupit do manželství kvůli dětem;
- manželství je zbytečné;
- chci do manželství vstoupit a mít rodinu;
- chci do manželství vstoupit kvůli důvěře a věrnosti;
- chci do manželství vstoupit, protože ve dvou se to lépe táhne.

Nejčastěji používané odpovědi na otázku s otevřeným koncem u žen 15-16 let:

- jsem pro, patří to do života;
- je pěkné být s někým;
- chci do manželství vstoupit a mít společný život a příjmení;
- chci mít svatbu, manžela a rodinu;
- ne, nechci vstoupit do manželství, jsou potom zbytečné hádky;
- ne, nechci je to zbytečné: hádky, komplikace, rozpory.

Zde uvádím pro dokreslení několik názorů dívek ve věku od 15 do 16 let žijících v neúplných rodinách:

„Do manželství chci v životě vstoupit, protože budu mít jistotu, že mě má partner opravdu rád a je ochotný se se mnou dělit o cokoli a manželstvím dáváme dobrý příklad dětem.“

„Pokud manželství nevyjde, jsou s tím pak potíže, např. majtkové vyrovnání, tahání se o děti.“

4.3.2 Ženy a muži od 16 do 17 let

Nejčastěji používané odpovědi na otázku s otevřeným koncem u mužů od 16 do 17 let:

- chci do manželství vstoupit, protože je dobré být s někým.

Nejčastěji používané odpovědi na otázku s otevřeným koncem u žen od 16 do 17 let:

- chci se vdát, až si budu jistá, že mám správného partnera;
- nechci se vdát, manželství je jen kus papíru;
- chci se vdávat kvůli dětem;
- nechci se vdávat, protože jsou s tím potíže, když se chci rozvést;
- chci se vdávat, protože partnera miluji;
- chci vstoupit do manželství, abych nebyla sama;
- jen po dlouhém vztahu a dětech.

4.3.3 Ženy a muži od 17 do 18 let

Nejčastěji používané odpovědi na otázku s otevřeným koncem u mužů od 17 do 18 let:

- nevím;
- nechci do manželství vstoupit - přináší moc problémů;
- chci do manželství vstoupit z lásky;

- chci do manželství vstoupit, chci, aby bylo o mě postaráno – není to pro lásku, ale je to praktické;
- manželství je stvrzením lásky, rodinné pouto, tradice a vše se má jednou zkusit.

Nejčastěji používané odpovědi na otázku s otevřeným koncem u žen od 17 do 18 let:

- ano chci, je to praktické;
- manželství je něco, co patří k životu;
- chci se vdát jen kvůli dětem;
- netoužím po manželství;
- svatba bude můj nejkrásnější den;
- ano chci z jistoty, soudržnosti;
- chci být vdaná a mít velkou svatbu;
- ne nechci se vdávat, protože nechci řešit rozvod.

4.3.4 Ženy a muži od 18 do 19 let

Nejčastěji používané odpovědi na otázku s otevřeným koncem u mužů od 18 do 19 let:

- chci manželství, je to základ vztahu;
- chci manželství, řeší to spoustu věcí;
- manželství je stvrzením vztahu;
- ne nechci – není to důležité;
- ne nechci – jsou to jen závazky a smlouvy a papíry;
- na manželství je ještě čas;
- chci manželství a vybudování rodiny.

Nejčastěji používané odpovědi na otázku s otevřeným koncem u žen od 18 do 19 let:

- chci se vdát – je to utvrzení vztahu;
- manželství je praktická věc;
- chci vstoupit do manželství, založit rodinu, sdílet majetek a povinnosti;
- manželství je prohloubením lásky, kterou k sobě cítíte, důvěra v partnera;
- chci se vdát, pokud to se mnou bude partner myslet vážně;
- chci vstoupit do manželství kvůli dětem;
- ne nechci vstoupit do manželství – je to jen kus papíru;
- manželství je dobré pro úplný vztah.

4.4 Shrnutí výsledků kvalitativní obsahové analýzy

Na přiložených nejčastějších odpovědích, se mi zdá patrný vývoj, kterým dospívající ve svých názorech procházejí. Mezi 15 a 16 jsou názory jasně vymezené. Muži jsou přímočařejší, ženy romantičtější (svatba, manžel, děti, společné příjmení) nebo negativní zkušeností z rodiny (hádky, komplikace, rozpory).

Mezi 16 a 17 rokem, patrně po prvních významnějších zkušenostech s partnerským vztahem, nejsou již odpovědi tak jednoznačné. U mužů převládá názor, že mít partnerku/ partnera není úplně špatné. Ženy zabírají větší názorové spektrum.

V dalším věkovém rozmezí od 17 do 18 let muži rozšířili své názory a zařadili do svých názorů i praktický prvek. U žen ve stejné věkové skupině se objevily totožné názory, které byly opět obohaceny o názory veskrze praktické, jako je například jistota, ale zároveň se stále objevuje okouzlení ze svatebního dne.

U mužů v kategorii od 18 do 19 let se objevily jasně vyhraněné postoje vůči manželství. U žen se v drtivé většině projeví kladné postoje vůči manželství podpořené pádnými důvody.

5 DISKUSE

Názory na manželství a rodinu se u jednotlivých autorů rozcházejí. Radimská (2003) i Hintnaus (1998) se shodují na krizi, kterou rodina v současnosti prochází.

Sullerotová (1998) přikládá tuto změnu ve vnímání manželství a rodiny změně hodnot a morálky, potřebě volnosti a autonomie jedince. Murphy (1998) také tuto dobu považuje za dobu pochybování o manželství a také manželství považuje za omezující v otázkách nezávislosti. Orvin (2001) ovšem připomíná, že rodina je vlastně živým organismem, který má svůj systém, vývoj i hranice. Je tedy přirozené, že se mění i rozmanitost intimního soužití, o které hovoří Rabušic (2001). Svůj názor na danou problematiku vyjadřuje i Možný (2002). Podle něj je rodina důležitá a žádný člověk ani doba nepřišla s něčím lepším. Velmi pozitivně se k manželství vyjadřuje Roger J. R. Levesque, který upozorňuje na řadu kladných věcí, které provázejí manželství. Mezi tyto atributy podle něj patří např. dlouhověkost, zdraví a také bohatství.

Pokud takto rozdílné názory panují mezi odborníky, zajímalo mě, jak na tuto problematiku nahlíží dospívající.

Z výsledků bakalářské práce je patrné, že ze všech dotázaných respondentů chce žít v manželství 64% dotázaných. V páru, ale bez uzavření manželství 26,7% respondentů, single 2% dotázaných a v registrovaném partnerství 7,3 % dotázaných. To, jaký význam přikládají Češi vstupu do manželství, zkoumala Michaela Dimitrová. Výsledky její práce jsou porovnány s otázkami, které pokládá Centrum pro výzkum veřejného mínění z listopadu 2003, z dubna 2005 a listopadu 2006.

Data z roku 2006 - ukazují, že větší část Čechů odpovídá na otázku ohledně uzavření sňatku kladně (42 %). Záporný postoj zaujímá ve věci manželství necelá třetina dotazovaných (30 %). „*Téměř stejný podíl českých občanů se však ke vstupu do manželství staví nerozhodně a na stejný dotaz odpověděl variantou „neví“ (28 %). Ve srovnání s výzkumy realizovanými v letech 2003 a 2005, je možné konstatovat, že podíl osob, které plánují sňatek, se příliš nemění.*“ (Dimitrová, 2007, s. 31)

Šamanová (2004, s. 1/[3]) ve své zprávě *Svatba ano či ne?* uvádí tyto údaje: „Z výsledků výzkumu CVVM vyplývá, že uzavřít v budoucnu sňatek by chtělo 70 % svobodných žen a 69 % svobodných mužů. Rozhodnuto, že ve svém dalším životě do manželství nevstoupí, bylo mezi svobodnými 12 % žen a 6 % mužů.“

Při porovnání jednotlivých výsledků, je patrné, že dospívající mají velmi podobný náhled na manželství, jako dotazovaní respondenti CVVM z roku 2004. Ovšem v porovnání výsledků s výzkumem z roku 2006, mají dospívající kladný postoj k uzavření manželství o celých 22%.

Další věcí, která byla u mnou oslovených respondentů sledována, byly výsledky hodnocení vhodného věku pro vstup do manželství.

Jako **nejoptimálnější věk pro vstup do manželství** uvedli respondenti v roce 2015, rozmezí mezi 25-30 rokem věku. U dotazovaných ve věku od 15 do 16 let to bylo 61,3%, u kategorie o rok starší, tedy ve věku od 16 do 17 let to bylo 55,5%. Respondenti ve věku od 17 do 18 let přesáhli hranici 60% a respondenti ve věku od 18 do 19 let se dotkli 70% hranice.

V práci Dimitrové, byla vyhodnocena míra sňatečnosti podle věku ženichů a nevěst takto: u obou pohlaví ubylo sňatků ve věkové kategorii 15-24 let a navýšil se počet osob, které vstupují do manželství mezi 25-34 rokem života.

V roce 1996 vstupovali svobodní muži do manželství nejpravděpodobněji ve svých 26 letech, zatímco v roce 2005 to bylo ve 30 letech.

Ženy pak v 25 letech v roce 1996 a ve 28 letech v roce 2005. (Dimitrová, 2007, s. 31)

Výsledky, které jsem měla možnost porovnat, se tedy za posledních téměř 20 let nezměnily. Stále respondenti nejvíce preferují období mezi 25 až 30 rokem.

V bakalářské práci mne také zajímalo, jak si respondenti cení manželství; u otázky č.7 (viz příloha č.1) měli vybírat z několika nabídnutých odpovědí tu, která jim je nejbližší. Z výsledků vyplynulo, že manželství je důležité pro utvrzení vztahu pro 54,7% dotazovaných. Manželství je jen kus papíru, není pro vztah potřeba – 39,3%. Dospívající, kteří byli osloveni se jen v 6% domnívají, že manželství nemá hlubší smysl. Oproti tomu Sociologický ústav AV ČR ve svém výzkumu z roku 2013 uvádí

13% respondentů, pro které není manželství důležité. Pokud porovnáme výsledky jednotlivých výzkumů, tak Sociologický ústav AV ČR z roku 2013 dosáhl výsledku 28% u názoru o manželství a jeho důležitosti. U vzorku dospívajících v tomto průzkumu, byla zjištěna téměř dvojnásobná hodnota.

V dotazníku, který byl využit ke sběru dat v této práci *Dospívající a jejich náhled na statut manželství*, byla respondentům položena otázka č. 9 (viz příloha č. 1): Jaký výrok se nejvíce blíží Vašemu názoru? K názoru, že manželství, je něco, co patří k dlouhodobému vztahu, se v průzkumu přiklánělo 57,3% dotázaných. Jako jistotu manželství vnímá 20% dotázaných dospívajících a zbývajících 9,3% respondentů vnímá manželství jako risk a bojí se do něj vstoupit. Centrum veřejného mínění pokládalo otázku týkající se jistoty ve vztahu v roce 2005 a zde byl pocit jistoty, důležitý pro 13% dotazovaných.

Pro 13,3% dotázaných dospívajících má manželství smysl, jen pokud jsou ve vztahu děti. Na podobně položeného dotazu během sociologického výzkumu Sociologického ústavu AV ČR z roku 2003, kde jsou pro vstup do manželství rozhodující děti a to ze 60%. V podobně zaměřeném průzkumu Sociologického ústavu z roku 2013 se téměř polovina českých občanů (49%) nedomnívá, že pro výchovu dětí je důležité, aby měli jejich rodiče uzavřen sňatek. Mezinárodního programu sociálního výzkumu ISSP, který probíhal v roce 1994 a 2002 uvádí odpovědi respondentů ve výroku: *Lidé, kteří chtějí mít děti, by měli uzavřít sňatek*. V roce 1994 na tento výrok kladně reagovalo 71% a v roce 2002 už jen 58,1% dotázaných.

6 ZÁVĚR

Cílem této práce bylo zmapovat současnou váhu manželství, vztah a názory dospívajících k tomuto institutu. Z tohoto cíle také vyplynula výzkumná otázka: Jaký postoj mají dospívající k manželství?

Z výsledků této bakalářské práce vyplývá že, mezi 15 a 16 lety, jsou názory jasně vymezené. Muži jsou přímočařejší a ženy romantičtější. V jejich odpovědích se také objevují negativní zkušenosti z rodiny (hádky, rozpory). Mezi 16. a 17. rokem se začínají projevovat zkušenosti s partnerským vztahem a odpovědi nejsou již tak jednoznačné. U mužů převládá názor, že mít partnerku/partnera není úplně špatné. Ženy zabírají větší názorové spektrum.

V dalším věkovém rozmezí 17-18 let muži rozšířili své mínění a zařadili do svých názorů i praktický prvek. U žen ve stejné věkové skupině se objevily totožné úvahy, které byly opět obohaceny o názory veskrze praktické, jako je například jistota, ale zároveň se stále objevuje okouzlení ze svatebního dne. U mužů v kategorii od 18 do 19 let, se objevily jasně vyhraněné postoje vůči manželství. U žen se v drtivé většině projeví kladné postoje vůči manželství podpořené pádnými důvody.

Je pravděpodobné, že názory silně ovlivňuje psychický vývoj a zrání, kterým procházejí, i rodina, ve které vyrůstali.

Výsledky napovídají, že by mladí lidé ve věku 15-19 let, chtěli vstoupit do manželství mezi 25-30 rokem. Myslí si, že je manželství důležité a že patří k dlouhodobému vztahu. Také velmi výrazně vychází najevo vliv rodiny, ve které vyrůstají. Ti, kteří pocházejí z neúplné rodiny, přikládají manželství větší váhu než dívky a chlapci pocházející z rodin úplných, kde si sice spojují manželství s dlouhodobým vztahem, ale nemá podle nich vliv na soužití dvou lidí.

Při porovnání jednotlivých výzkumů a jejich výsledků vyšly najevo patrné rozdíly mezi jednotlivými časovými úseky od roku 1994 až po současnost. Jako nejoptimálnější věk pro vstup do manželství se respondentům jeví období mezi 25 a 30 rokem. Manželství je respondenty shledáno za důležité a to z 54,7%. O téměř polovinu

nižší údaj uvádí Sociologický ústav AV ČR z roku 2013, kdy jen 28% respondentů přikládá manželství důležitost. Jen 6% dotázaných se domnívá, že manželství nemá hlubší smysl. Oproti výzkumu z roku 2013, který vedl Sociologický ústav AV ČR, je to pokles 7% dotázaných.

Celých 57,3% dívek a chlapců ve věku 15-19 let, také projeví názor, že manželství je něco, co patří k dlouhodobému vztahu a 20% dotázaných dospívajících ho vnímá jako jistotu. Výzkum z roku 2005, vedený Centrem pro výzkum veřejného mínění uvádí jen 13% respondentů, pro které manželství znamená také jistotu.

S největšími výkyvy v odpovědích se setkal názor, že manželství má smysl, jen pokud jsou ve vztahu děti. K tomuto názoru se přiklonilo 13,3% dospívajících. Sociologický ústav AV ČR uvádí výsledek výzkumu z roku 2003, kde jsou pro vstup do manželství rozhodující děti a to: 60%. Podobného výsledku 58,1% dosáhl také Mezinárodní program sociálního výzkumu ISSP z roku 2002, oproti roku 1994, kdy byl výsledek výzkumu 71% kladně reagujících respondentů.

U odlišných výsledků je patrné, že na názor respondentů nemá vliv jen jejich věk (dospívající mají jiné hodnoty, názory a představy, než dospělí lidé), ale i životní zkušenosti a ekonomické faktory, které velmi výrazně ovlivňují náhled na danou situaci týkající se manželství.

Výzkum týkající se dospívajících a jejich náhledu na statut manželství zmapoval názory dívek a chlapců ve věkové rozmezí 15 až 19 let. Tyto aktuální výsledky nastavují jakési pomyslné zrcadlo naší společnosti, možný nástin budoucího vývoje sňatečnosti. Tyto výsledky se mohou použít k dalšímu výzkumu v sociální oblasti, týkající se této problematiky.

7 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Monografie:

1. DE SINGLY, F. *Sociologie současné rodiny*. Praha: Portál, 1999. 127 s. ISBN 80-7178-249-1.
2. FIALOVÁ, L., HAMPLOVÁ, D., KUČERA, M., VYMĚTALOVÁ, S. *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. 164 s. ISBN 80-85850-87-7.
3. GIDDENS, A. *Sociologie*. Praha: Argo, 1999. 595 s. ISBN 80-7203-124-4.
4. HINTNAUS, L. *Člověk a rodina: Smysl a funkce rodiny: (Anatomie, fyziologie a patologie lidské rodiny)*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, 1998. 95 s. ISBN 80-7040-315-2.
5. CHALOUPKOVÁ, J., ŠALAMOUNOVÁ, P. *Postoje k manželství, rodičovství a k rolím v rodině v České republice a v Evropě*. 1. vyd. Praha: SOÚ AV ČR, 2004. 60 s. ISBN 80-7330-062.
6. KOZEL, R., MYNÁŘOVÁ, L., SVOBODOVÁ, H. *Moderní metody a techniky marketingového výzkumu*. Praha: Grada, 2011. 304 s. ISBN 978-80-247-3527-6.
7. MATĚJČEK, Z., DYTRYCH, Z. *Krizové situace v rodině očima dítěte*. Praha: Grada, 2002. 128 s. ISBN 80-247-0332-7.
8. MATOUŠEK, O. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997. 144 s. ISBN 80-85850-24-9.

9. MATULAY, S. *Sociológia zdravia, choroby a rodiny*. Martin: Osveta, 2009. 141 s. ISBN 978-80-8063-306-6.
10. MAŘÍKOVÁ, H., PETRUSEK, M., VODÁKOVÁ, A., (eds.). *Velký sociologický slovník I. a II. díl*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-311-3.
11. MOŽNÝ, I. *Sociologie rodiny*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999. 250 s. ISBN 80-85850-75-3.
12. MOŽNÝ, I. *Česká společnost*. Praha: Portál, 2002. 207 s. ISBN 80-7178-624-1.
13. MOŽNÝ, I. *Rodina a společnost*. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006. 323 s. ISBN 978-80-86429-87-8.
14. MURPHY, R., F. *Úvod do kulturní a sociální antropologie*. 1. vyd. Praha: SLON, 1998. 267 s. ISBN 80-85850-53-2.
15. ORVIN, G., H. *Dospívání kniha pro rodiče*. Praha: Grada, 2001. 180 s. ISBN 80-247-0124-3.
16. PUNCH, K., F. *Základy kvantitativního šetření*. Praha: Portál, 2008. 152 s. ISBN 978-80-7367-381-9.
17. RABUŠIC, L. *Kde ty všechny děti jsou. Porodnost v sociologické perspektivě*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2001. 266 s. ISBN 80-86429-01-6.
18. ŘEZANKOVÁ, H. *Analýza dat z dotazníkových šetření*. Praha: Professional Publishing, 2007. 212 s. ISBN 978-80-86946-49-8.

19. SULLEROTOVÁ, E. *Krize rodiny*. Praha: Karolinum, 1998. 61 s. ISBN 80-7184-647-3.
20. SURINEK, A., KOMÁRKOVÁ, R., KAŠPAROVÁ, E. *Základy sociologického výzkumu*. Praha: Management Press, 2001. 160 s. ISBN 80-7261-038-4.
21. VYMĚTAL, J. *Úzkost a strach u dětí*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004. 181 s. ISBN 80-7178-830-9.
22. ZOJA, L. *Soumrak otců*. Praha: Prostor, 2005. 306 s. ISBN 80-7260-145-8.

Seriálové publikace:

23. FIALOVÁ, L. Charakter demografické reprodukce před demografickou revolucí. *Demografie*. 2004, ročník 46, č. 4, s. 234-237. ISSN 0011-8265.

Elektronické dokumenty:

24. CVVM. *Postoje českých občanů k manželství a rodině - prosinec 2013* [online]. 2003. [cit. 2015-02-16]. Dostupné z: <http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a7165/f3/ov140120.pdf>
25. CVVM. *Svatba ano čine?* [online]. 2003. [cit. 2015-02-16]. Dostupné z: <http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a3045/f3/100315s_OV40206.pdf>

26. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Sňatečnost*. [online]. Praha : Český statistický úřad, 2015. [cit. 2015-02-16]. Dostupné z: <<http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/snatecnost>>
27. DIMITROVÁ, M. Manželství a jeho význam v pojetí české veřejnosti. *Naše společnost*. 2007. č. 1, s. 30-37 Dostupné z: <http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c3/a3970/f11/Dimitrov%C3%A1,%20Michaela.%20Man%C5%BEelstv%C3%AD%20a%20jeho%20v%C3%BDznam%20v%20pojet%C3%AD%20%C4%8Desk%C3%A9%20ve%C5%99ejnosti.pdf>
28. LEVESQUE, R. J. R. *Encyclopedia of Adolescence*. [online]. Springer, 2014. [cit. 2015-03-11]. DOI: 10.1007/978-1-4419-1695-2_444. Dostupné z: <http://link.springer.com/referenceworkentry/10.1007/978-1-4419-1695-2_444>
29. NOVÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK. *Uzavření manželství podle nové úpravy rodinného práva*. [online]. 2013. [cit. 2015-02-16]. Dostupné z: <<http://obcanskyzakonik.justice.cz/infocentrum/media/uzavreni-manzelstvi-podle-nove-upravy-rodinneho-prava/>>
30. RADIMSKÁ, R. Individuum a rodina: teorie soukromého života podle Françoise de Singlyho. *Sociologický časopis*. 2003, Vol. 39, No. 5, s. 667-685. Dostupné z: <http://sreview.soc.cas.cz/uploads/802f1e4015cdfc644a8b27dd218e80da2032c8bd_503_55radim18.pdf>
31. SOFTONIC. *Výkonný nástroj na správu a využívání dat SPSS*. [online]. 2015. [cit. 2015-02-16]. Dostupné z: <<http://spss.cs.softonic.com/>>

8 SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha č. 1 Dotazník "Dospívající a jejich náhled na statut manželství" -
zadání dotazníku
- Příloha č. 2 Vyhodnocení dotazu: V jakém věku je nejlepší vstoupit do manželství? -
výsledky podle pohlaví a věku
- Příloha č. 3 Vyhodnocení dotazu: V jakém věku je nejlepší vstoupit do manželství? -
výsledky podle pohlaví a typu studia
- Příloha č. 4 Vyhodnocení dotazu: V jakém věku je nejlepší vstoupit do manželství? -
výsledky dle bydliště a pohlaví
- Příloha č. 5 Vyhodnocení dotazu: Jaký výrok se nejvíce blíží Vašemu názoru? -
výsledky podle pohlaví a věku
- Příloha č. 6 Vyhodnocení dotazu: Jaký výrok se nejvíce blíží Vašemu názoru? -
výsledky podle věku a pohlaví
- Příloha č. 7 Vyhodnocení dotazu: S kým bych chtěl v budoucnu žít? -
výsledky podle pohlaví a věku
- Příloha č. 8 Výsledky dotazu: V jakém věku je nejlepší vstoupit do manželství? -
výsledky podle pohlaví a rodiny, ve které vyrůstal/a
- Příloha č. 9 Vyhodnocení dotazu: Jaký výrok se nejvíce blíží Vašemu názoru? -
výsledky podle pohlaví a rodiny, ve které vyrůstal/a
- Příloha č. 10 Vyhodnocení dotazu: Jaký výrok se nejvíce blíží Vašemu názoru? -
výsledky podle pohlaví a rodiny, ve které vyrůstal/a

Příloha č. 1

Dotazník „Dospívající a jejich náhled na statut manželství“

Milí studenti,
jmenuji se Květa Šefčíková a jsem studentkou 3. ročníku Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Fakulty zdravotně sociální. Ráda bych Vás požádala o vyplnění toho dotazníku, který slouží k mapování Vašich názorů a postojů, které bych ráda využila ve své bakalářské práci na téma "Dospívající a jejich náhled na statut manželství". Dotazník je zcela anonymní a ujišťuji Vás, že zjištěné informace budou sloužit pouze k akademickým účelům a nebudou žádným způsobem zneužity.

Instrukce: U každé otázky, prosím, zaškrtněte jednu odpověď, která nejvíce vyjadřuje Váš názor (v případě více odpovědí je tato možnost uvedena u otázky).

Děkuji Vám za ochotu a čas, který strávíte vyplňováním tohoto dotazníku.
Květa Šefčíková

1/ Pohlaví

- Muž
- Žena

2/ Typ studia, který navštěvují

- Střední škola všeobecná (s maturitou)
- Střední škola odborná (s maturitou)
- Střední škola s vyučením (bez maturity)

3/ Věk

- od 15 do 16 let
- od 16 do 17 let
- od 17 do 18 let
- od 18 do 19 let

4/ Vyrůstal/a jste

- V krajském městě
- V okresním městě
- Ve městě do 10 000 obyvatel
- Na vesnici

5/ Vyrůstal/a jste v rodině

- Úplně (matka i otec)
- Neúplně (jen s jedním z rodičů)
- U prarodičů
- V dětském domově, pěstounské péči

6/ V jakém věku je podle Vás nejlepší vstoupit do manželství (pokud byste do něj vstoupit chtěli)?

- 20-25 let
- 26-30 let
- 31-35 let
- 36-40 let

7/ Jaký výrok se nejvíce blíží Vašemu názoru

- Manželství nemá hlubší smysl
- Manželství je jen kus papíru – není pro vztah potřeba
- Manželství je důležité pro utvrzení vztahu

8/ Chtěl/a bych v budoucnu žít

- Singels (sám/sama)
- V páru, ale nesezdaný/á
- Sezdaný/á (v manželství)
- V registrovaném partnerství

9/ Jaký výrok se nejvíce blíží Vašemu názoru

- Manželství je něco, co patří k dlouhodobému vztahu
- Manželství je pro partnery jistota
- Manželství je risk, bál/bála bych se do něj vstoupit
- Manželství má smysl, jen pokud jsou ve vztahu děti

10/ Prosím, napište vlastními slovy, proč chcete nebo naopak nechcete do manželství vstoupit

- ...

Děkuji za spolupráci

Příloha č. 2

V jaké věku je podle Vás nejlepší vstoupit do manželství * Pohlaví * Věk Crosstabulation

Věk			Pohlaví		Total	
			muž	žena		
15-16	V jaké věku je podle Vás nejlepší vstoupit do manželství	20 - 25 let	Count	3	9	12
			% of Total	9,7%	29,0%	38,7%
		26 - 30 let	Count	6	13	19
			% of Total	19,4%	41,9%	61,3%
	Total		Count	9	22	31
			% of Total	29,0%	71,0%	100,0%
16-17	V jaké věku je podle Vás nejlepší vstoupit do manželství	20 - 25 let	Count	1	6	7
			% of Total	3,7%	22,2%	25,9%
		26 - 30 let	Count	7	8	15
			% of Total	25,9%	29,6%	55,6%
		31 - 35 let	Count	2	3	5
			% of Total	7,4%	11,1%	18,5%
Total		Count	10	17	27	
		% of Total	37,0%	63,0%	100,0%	
17-18	V jaké věku je podle Vás nejlepší vstoupit do manželství	20 - 25 let	Count	1	8	9
			% of Total	2,8%	22,2%	25,0%
		26 - 30 let	Count	4	18	22
			% of Total	11,1%	50,0%	61,1%
		31 - 35 let	Count	1	4	5
			% of Total	2,8%	11,1%	13,9%
Total		Count	6	30	36	
		% of Total	16,7%	83,3%	100,0%	
18-19	V jaké věku je podle Vás nejlepší vstoupit do manželství	20 - 25 let	Count	1	6	7
			% of Total	1,8%	10,7%	12,5%
		26 - 30 let	Count	11	27	38
			% of Total	19,6%	48,2%	67,9%
		31 - 35 let	Count	2	6	8
			% of Total	3,6%	10,7%	14,3%
Total		Count	15	41	56	
		% of Total	26,8%	73,2%	100,0%	
Total	V jaké věku je podle Vás nejlepší vstoupit do manželství	20 - 25 let	Count	6	29	35
			% of Total	4,0%	19,3%	23,3%
		26 - 30 let	Count	28	66	94
			% of Total	18,7%	44,0%	62,7%
		31 - 35 let	Count	5	13	18
			% of Total	3,3%	8,7%	12,0%
Total		Count	40	110	150	
		% of Total	26,7%	73,3%	100,0%	

Příloha č. 3

V jaké věku je podle Vás nejlepší vstoupit do manželství * Pohlaví * Typ studia, které navštěvují Crosstabulation

Typ studia, které navštěvují				Pohlaví		Total
				muž	žena	
Střední škola odborná (s maturitou)	V jaké věku je podle Vás nejlepší vstoupit do manželství	20 - 25 let	Count	6	26	32
			% of Total	7,6%	32,9%	40,5%
	Total	26 - 30 let	Count	16	31	47
			% of Total	20,3%	39,2%	59,5%
			Count	22	57	79
			% of Total	27,8%	72,2%	100,0%
Střední škola s vyučením (bez maturity)	V jaké věku je podle Vás nejlepší vstoupit do manželství	20 - 25 let	Count	0	3	3
			% of Total	0,0%	4,2%	4,2%
	Total	26 - 30 let	Count	12	35	47
			% of Total	16,9%	49,3%	66,2%
	Total	31 - 35 let	Count	5	13	18
			% of Total	7,0%	18,3%	25,4%
	Total	36 - 40 let	Count	1	2	3
			% of Total	1,4%	2,8%	4,2%
			Count	18	53	71
			% of Total	25,4%	74,6%	100,0%
Total	V jaké věku je podle Vás nejlepší vstoupit do manželství	20 - 25 let	Count	6	29	35
			% of Total	4,0%	19,3%	23,3%
	Total	26 - 30 let	Count	28	66	94
			% of Total	18,7%	44,0%	62,7%
	Total	31 - 35 let	Count	5	13	18
			% of Total	3,3%	8,7%	12,0%
	Total	36 - 40 let	Count	1	2	3
			% of Total	0,7%	1,3%	2,0%
		Count	40	110	150	
		% of Total	26,7%	73,3%	100,0%	

Příloha č. 4

V jaké věku je podle Vás nejlepší vstoupit do manželství * Pohlaví * Vyrůstal/a jste Crosstabulation

Vyrůstal/a jste			Pohlaví		Total
			muž	žena	
Na vesnici	25 - 30 let	Count	12	26	38
		% of Total	20,3%	44,1%	64,4%
	V jaké věku je podle Vás nejlepší vstoupit do manželství 31 - 35 let	Count	5	13	18
		% of Total	8,5%	22,0%	30,5%
	36 - 40 let	Count	1	2	3
		% of Total	1,7%	3,4%	5,1%
Total	Count	18	41	59	
% of Total	30,5%	69,5%	100,0%		
V krajském městě	20 - 25 let	Count	2	20	22
		% of Total	6,1%	60,6%	66,7%
	nejlepší vstoupit do manželství 26 - 30 let	Count	3	8	11
		% of Total	9,1%	24,2%	33,3%
	Total	Count	5	28	33
	% of Total	15,2%	84,8%	100,0%	
V okresním městě	20 - 25 let	Count	4	6	10
		% of Total	12,5%	18,8%	31,2%
	nejlepší vstoupit do manželství 26 - 30 let	Count	5	17	22
		% of Total	15,6%	53,1%	68,8%
	Total	Count	9	23	32
	% of Total	28,1%	71,9%	100,0%	
Ve městě do 10 000 obyvatel	20 - 25 let	Count	0	3	3
		% of Total	0,0%	11,5%	11,5%
	nejlepší vstoupit do manželství 26 - 30 let	Count	8	15	23
		% of Total	30,8%	57,7%	88,5%
	Total	Count	8	18	26
	% of Total	30,8%	69,2%	100,0%	
Total	20 - 25 let	Count	6	29	35
		% of Total	4,0%	19,3%	23,3%
	V jaké věku je podle Vás nejlepší vstoupit do manželství 26 - 30 let	Count	28	66	94
		% of Total	18,7%	44,0%	62,7%
	31 - 35 let	Count	5	13	18
		% of Total	3,3%	8,7%	12,0%
36 - 40 let	Count	1	2	3	
	% of Total	0,7%	1,3%	2,0%	
Total	Count	40	110	150	
% of Total	26,7%	73,3%	100,0%		

Příloha č. 5

Jaký výrok se nejvíce blíží Vašemu názoru * Pohlaví * Věk Crosstabulation

Věk			Pohlaví		Total		
			muž	žena			
15-16	Jaký výrok se nejvíce blíží Vašemu názoru	Manželství je důležité pro utvrzení vztahu	Count	4	13	17	
			% of Total	12,9%	41,9%	54,8%	
		Manželství je jen kus papíru - není pro vztah potřeba	Count	4	9	13	
			% of Total	12,9%	29,0%	41,9%	
		Manželství nemá hlubší smysl	Count	1	0	1	
			% of Total	3,2%	0,0%	3,2%	
	Total		Count	9	22	31	
			% of Total	29,0%	71,0%	100,0%	
	16-17	Jaký výrok se nejvíce blíží Vašemu názoru	Manželství je důležité pro utvrzení vztahu	Count	4	11	15
				% of Total	14,8%	40,7%	55,6%
		Manželství je jen kus papíru - není pro vztah potřeba	Count	5	5	10	
			% of Total	18,5%	18,5%	37,0%	
		Manželství nemá hlubší smysl	Count	1	1	2	
			% of Total	3,7%	3,7%	7,4%	
Total			Count	10	17	27	
			% of Total	37,0%	63,0%	100,0%	
17-18		Jaký výrok se nejvíce blíží Vašemu názoru	Manželství je důležité pro utvrzení vztahu	Count	3	16	19
				% of Total	8,3%	44,4%	52,8%
		Manželství je jen kus papíru - není pro vztah potřeba	Count	2	12	14	
			% of Total	5,6%	33,3%	38,9%	
		Manželství nemá hlubší smysl	Count	1	2	3	
			% of Total	2,8%	5,6%	8,3%	
	Total		Count	6	30	36	
			% of Total	16,7%	83,3%	100,0%	
	18-19	Jaký výrok se nejvíce blíží Vašemu názoru	Manželství je důležité pro utvrzení vztahu	Count	5	26	31
				% of Total	8,9%	46,4%	55,4%
		Manželství je jen kus papíru - není pro vztah potřeba	Count	9	13	22	
			% of Total	16,1%	23,2%	39,3%	
		Manželství nemá hlubší smysl	Count	1	2	3	
			% of Total	1,8%	3,6%	5,4%	
Total			Count	15	41	56	
			% of Total	26,8%	73,2%	100,0%	
Total		Jaký výrok se nejvíce blíží Vašemu názoru	Manželství je důležité pro utvrzení vztahu	Count	16	66	82
				% of Total	10,7%	44,0%	54,7%
		Manželství je jen kus papíru - není pro vztah potřeba	Count	20	39	59	
			% of Total	13,3%	26,0%	39,3%	
		Manželství nemá hlubší smysl	Count	4	5	9	
			% of Total	2,7%	3,3%	6,0%	
Total		Count	40	110	150		
		% of Total	26,7%	73,3%	100,0%		

Příloha č. 6

Jaký výrok se nejvíce blíží Vašemu názoru * Pohlaví * Věk Crosstabulation

Věk			Pohlaví		Total		
			muž	žena			
15-16	Jaký výrok se nejvíce blíží Vašemu názoru	Manželství je něco, co patří k dlouhodobému vztahu	Count	4	14	18	
			% of Total	12,9%	45,2%	58,1%	
	Jaký výrok se nejvíce blíží Vašemu názoru	Manželství je pro partnery jistota	Count	1	2	3	
			% of Total	3,2%	6,5%	9,7%	
		Manželství je risk, bál/a bych se do něj vztoupit	Count	1	2	3	
			% of Total	3,2%	6,5%	9,7%	
	Total	Manželství má smysl, jen pokud jsou ve vztahu děti	Count	3	4	7	
			% of Total	9,7%	12,9%	22,6%	
			Count	9	22	31	
			% of Total	29,0%	71,0%	100,0%	
16-17	Jaký výrok se nejvíce blíží Vašemu názoru	Manželství je něco, co patří k dlouhodobému vztahu	Count	4	9	13	
			% of Total	14,8%	33,3%	48,1%	
	Jaký výrok se nejvíce blíží Vašemu názoru	Manželství je pro partnery jistota	Count	4	4	8	
			% of Total	14,8%	14,8%	29,6%	
		Manželství je risk, bál/a bych se do něj vztoupit	Count	0	2	2	
			% of Total	0,0%	7,4%	7,4%	
	Total	Manželství má smysl, jen pokud jsou ve vztahu děti	Count	2	2	4	
			% of Total	7,4%	7,4%	14,8%	
			Count	10	17	27	
			% of Total	37,0%	63,0%	100,0%	
17-18	Jaký výrok se nejvíce blíží Vašemu názoru	Manželství je něco, co patří k dlouhodobému vztahu	Count	5	19	24	
			% of Total	13,9%	52,8%	66,7%	
	Jaký výrok se nejvíce blíží Vašemu názoru	Manželství je pro partnery jistota	Count	1	6	7	
			% of Total	2,8%	16,7%	19,4%	
		Manželství je risk, bál/a bych se do něj vztoupit	Count	0	5	5	
			% of Total	0,0%	13,9%	13,9%	
	Total		Count	6	30	36	
			% of Total	16,7%	83,3%	100,0%	
	18-19	Jaký výrok se nejvíce blíží Vašemu názoru	Manželství je něco, co patří k dlouhodobému vztahu	Count	4	27	31
				% of Total	7,1%	48,2%	55,4%
Jaký výrok se nejvíce blíží Vašemu názoru		Manželství je pro partnery jistota	Count	3	9	12	
			% of Total	5,4%	16,1%	21,4%	
		Manželství je risk, bál/a bych se do něj vztoupit	Count	1	3	4	
			% of Total	1,8%	5,4%	7,1%	
Total		Manželství má smysl, jen pokud jsou ve vztahu děti	Count	7	2	9	
			% of Total	12,5%	3,6%	16,1%	
			Count	15	41	56	
			% of Total	26,8%	73,2%	100,0%	
Total	Jaký výrok se nejvíce blíží Vašemu názoru	Manželství je něco, co patří k dlouhodobému vztahu	Count	17	69	86	
			% of Total	11,3%	46,0%	57,3%	
	Jaký výrok se nejvíce blíží Vašemu názoru	Manželství je pro partnery jistota	Count	9	21	30	
			% of Total	6,0%	14,0%	20,0%	
		Manželství je risk, bál/a bych se do něj vztoupit	Count	2	12	14	
			% of Total	1,3%	8,0%	9,3%	
	Total	Manželství má smysl, jen pokud jsou ve vztahu děti	Count	12	8	20	
			% of Total	8,0%	5,3%	13,3%	
			Count	40	110	150	
			% of Total	26,7%	73,3%	100,0%	

Příloha č. 7

Chtěl/a bych v budoucnu žít * Pohlaví * Věk Crosstabulation

Věk			Pohlaví		Total			
			muž	žena				
15-16	Chtěl/a bych v budoucnu žít	Sezdaný/á (v manželství)	Count	4	14	18		
			% of Total	12,9%	45,2%	58,1%		
		V páru, ale nesesdaný/á	V páru, ale nesesdaný/á	Count	4	6	10	
				% of Total	12,9%	19,4%	32,3%	
		V registrovaném partnerství	V registrovaném partnerství	Count	1	2	3	
				% of Total	3,2%	6,5%	9,7%	
	Total			Count	9	22	31	
				% of Total	29,0%	71,0%	100,0%	
	16-17	Chtěl/a bych v budoucnu žít	Sezdaný/á (v manželství)	Count	4	14	18	
				% of Total	14,8%	51,9%	66,7%	
		V páru, ale nesesdaný/á	V páru, ale nesesdaný/á	Count	6	3	9	
				% of Total	22,2%	11,1%	33,3%	
Total				Count	10	17	27	
				% of Total	37,0%	63,0%	100,0%	
17-18		Chtěl/a bych v budoucnu žít	Sezdaný/á (v manželství)	Count	3	20	23	
				% of Total	8,3%	55,6%	63,9%	
			Singels (sám/sama)	Singels (sám/sama)	Count	1	1	2
					% of Total	2,8%	2,8%	5,6%
		V páru, ale nesesdaný/á	V páru, ale nesesdaný/á	Count	1	8	9	
				% of Total	2,8%	22,2%	25,0%	
		V registrovaném partnerství	V registrovaném partnerství	Count	1	1	2	
				% of Total	2,8%	2,8%	5,6%	
	Total			Count	6	30	36	
				% of Total	16,7%	83,3%	100,0%	
18-19	Chtěl/a bych v budoucnu žít	Sezdaný/á (v manželství)	Count	6	31	37		
			% of Total	10,7%	55,4%	66,1%		
		Singels (sám/sama)	Singels (sám/sama)	Count	0	1	1	
				% of Total	0,0%	1,8%	1,8%	
		V páru, ale nesesdaný/á	V páru, ale nesesdaný/á	Count	6	6	12	
				% of Total	10,7%	10,7%	21,4%	
		V registrovaném partnerství	V registrovaném partnerství	Count	3	3	6	
				% of Total	5,4%	5,4%	10,7%	
	Total			Count	15	41	56	
				% of Total	26,8%	73,2%	100,0%	
Total	Chtěl/a bych v budoucnu žít	Sezdaný/á (v manželství)	Count	17	79	96		
			% of Total	11,3%	52,7%	64,0%		
		Singels (sám/sama)	Singels (sám/sama)	Count	1	2	3	
				% of Total	0,7%	1,3%	2,0%	
		V páru, ale nesesdaný/á	V páru, ale nesesdaný/á	Count	17	23	40	
				% of Total	11,3%	15,3%	26,7%	
		V registrovaném partnerství	V registrovaném partnerství	Count	5	6	11	
				% of Total	3,3%	4,0%	7,3%	
	Total			Count	40	110	150	
				% of Total	26,7%	73,3%	100,0%	

Příloha č. 8

V jaké věku je podle Vás nejlepší vstoupit do manželství * Vyrůstal/a jste v rodině * Pohlaví Crosstabulation

Pohlaví			Vyrůstal/a jste v rodině			Total	
			Neúplné (jen s jedním z rodičů)	Úplné (matka i otec)	V dětském domově, pěstounské péči		
muž	20 - 25 let	Count	0	6	0	6	
		% of Total	0,0%	15,0%	0,0%	15,0%	
	V jaké věku je podle Vás nejlepší vstoupit do manželství	25 - 30 let	Count	6	22	0	28
		% of Total	15,0%	55,0%	0,0%	70,0%	
	30 - 35 let	Count	4	1	0	5	
		% of Total	10,0%	2,5%	0,0%	12,5%	
	35 - 40 let	Count	0	0	1	1	
		% of Total	0,0%	0,0%	2,5%	2,5%	
	Total	Count	10	29	1	40	
	% of Total	25,0%	72,5%	2,5%	100,0%		
žena	20 - 25 let	Count	0	29	0	29	
		% of Total	0,0%	26,4%	0,0%	26,4%	
	V jaké věku je podle Vás nejlepší vstoupit do manželství	25 - 30 let	Count	28	37	1	66
		% of Total	25,5%	33,6%	0,9%	60,0%	
	30 - 35 let	Count	12	0	1	13	
		% of Total	10,9%	0,0%	0,9%	11,8%	
	35 - 40 let	Count	2	0	0	2	
		% of Total	1,8%	0,0%	0,0%	1,8%	
	Total	Count	42	66	2	110	
	% of Total	38,2%	60,0%	1,8%	100,0%		
Total	20 - 25 let	Count	0	35	0	35	
		% of Total	0,0%	23,3%	0,0%	23,3%	
	V jaké věku je podle Vás nejlepší vstoupit do manželství	25 - 30 let	Count	34	59	1	94
		% of Total	22,7%	39,3%	0,7%	62,7%	
	30 - 35 let	Count	16	1	1	18	
		% of Total	10,7%	0,7%	0,7%	12,0%	
	35 - 40 let	Count	2	0	1	3	
		% of Total	1,3%	0,0%	0,7%	2,0%	
	Total	Count	52	95	3	150	
	% of Total	34,7%	63,3%	2,0%	100,0%		

Příloha č. 9

Jaký výrok se nejvíce blíží Vašemu názoru * Vyrůstal/a jste v rodině * Pohlaví Crosstabulation

Pohlaví			Vyrůstal/a jste v rodině			Total		
			Neúplné (jen s jedním z rodičů)	Úplné (matka i otec)	V dětském domově, pěstounské péči			
muž	Jaký výrok se nejvíce blíží Vašemu názoru	Manželství je důležité	Count	10	5	1	16	
		pro utvrzení vztahu	% of Total	25,0%	12,5%	2,5%	40,0%	
	Manželství je jen kus papíru - není pro vztah potřeba	Count	0	20	0	20		
		% of Total	0,0%	50,0%	0,0%	50,0%		
	Manželství nemá hlubší smysl	Count	0	4	0	4		
		% of Total	0,0%	10,0%	0,0%	10,0%		
	Total	Count	10	29	1	40		
		% of Total	25,0%	72,5%	2,5%	100,0%		
	žena	Jaký výrok se nejvíce blíží Vašemu názoru	Manželství je důležité	Count	42	22	2	66
			pro utvrzení vztahu	% of Total	38,2%	20,0%	1,8%	60,0%
Manželství je jen kus papíru - není pro vztah potřeba		Count	0	39	0	39		
		% of Total	0,0%	35,5%	0,0%	35,5%		
Manželství nemá hlubší smysl		Count	0	5	0	5		
		% of Total	0,0%	4,5%	0,0%	4,5%		
Total		Count	42	66	2	110		
		% of Total	38,2%	60,0%	1,8%	100,0%		
Total		Jaký výrok se nejvíce blíží Vašemu názoru	Manželství je důležité	Count	52	27	3	82
			pro utvrzení vztahu	% of Total	34,7%	18,0%	2,0%	54,7%
	Manželství je jen kus papíru - není pro vztah potřeba	Count	0	59	0	59		
		% of Total	0,0%	39,3%	0,0%	39,3%		
	Manželství nemá hlubší smysl	Count	0	9	0	9		
		% of Total	0,0%	6,0%	0,0%	6,0%		
	Total	Count	52	95	3	150		
		% of Total	34,7%	63,3%	2,0%	100,0%		

Příloha č. 10

Jaký výrok se nejvíce blíží Vašemu názoru * Vyrůstal/a jste v rodině * Pohlaví Crosstabulation

Pohlaví			Vyrůstal/a jste v rodině			Total	
			Neúplné (jen s jedním z rodičů)	Úplné (matka i otec)	V dětském domově, pěstounské péči		
muž	Jaký výrok se nejvíce blíží Vašemu názoru	Manželství je něco, co patří k dlouhodobému vztahu	Count	0	17	0	17
		% of Total	0,0%	42,5%	0,0%	42,5%	
	Manželství je pro partnery jistota	Count	1	8	0	9	
		% of Total	2,5%	20,0%	0,0%	22,5%	
	Manželství je risk, bál/a bych se do něj vztoupit	Count	1	1	0	2	
		% of Total	2,5%	2,5%	0,0%	5,0%	
	Manželství má smysl, jen pokud jsou ve vztahu děti	Count	8	3	1	12	
		% of Total	20,0%	7,5%	2,5%	30,0%	
	Total	Count	10	29	1	40	
	% of Total	25,0%	72,5%	2,5%	100,0%		
žena	Jaký výrok se nejvíce blíží Vašemu názoru	Manželství je něco, co patří k dlouhodobému vztahu	Count	4	65	0	69
		% of Total	3,6%	59,1%	0,0%	62,7%	
	Manželství je pro partnery jistota	Count	20	1	0	21	
		% of Total	18,2%	0,9%	0,0%	19,1%	
	Manželství je risk, bál/a bych se do něj vztoupit	Count	11	0	1	12	
		% of Total	10,0%	0,0%	0,9%	10,9%	
	Manželství má smysl, jen pokud jsou ve vztahu děti	Count	7	0	1	8	
		% of Total	6,4%	0,0%	0,9%	7,3%	
	Total	Count	42	66	2	110	
	% of Total	38,2%	60,0%	1,8%	100,0%		
Total	Jaký výrok se nejvíce blíží Vašemu názoru	Manželství je něco, co patří k dlouhodobému vztahu	Count	4	82	0	86
		% of Total	2,7%	54,7%	0,0%	57,3%	
	Manželství je pro partnery jistota	Count	21	9	0	30	
		% of Total	14,0%	6,0%	0,0%	20,0%	
	Manželství je risk, bál/a bych se do něj vztoupit	Count	12	1	1	14	
		% of Total	8,0%	0,7%	0,7%	9,3%	
	Manželství má smysl, jen pokud jsou ve vztahu děti	Count	15	3	2	20	
		% of Total	10,0%	2,0%	1,3%	13,3%	
	Total	Count	52	95	3	150	
	% of Total	34,7%	63,3%	2,0%	100,0%		